

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

DOZIK-2.610.3.2022.KW

Warszawa, dnia 3 lipca 2023 r.

wersja jawna

(tajemnicę przedsiębiorstwa i inne informacje prawnie chronione oznaczono [...])

DECYZJA nr DOZIK-6/2023

- I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275, ze zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Everest Finanse Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu, polegające na udzielaniu konsumentom finansowania - na podstawie aneksu do zawartej uprzednio umowy pożyczki jednocześnie z udzielaniem konsumentom finansowania (na podstawie udzielonego pełnomocnictwa) w formie leasingu konsumenckiego zwrotnego - skutkującego pobieraniem od konsumentów pozaodsetkowych kosztów z tytułu obu ww. tytułów za cały okres finansowania w łącznej kwocie przewyższającej maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego określoną w obowiązującym do dnia 30 czerwca 2021 r. art. 8d ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374, ze zm.) oraz w art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1028) w zw. z art. 31zc ww. ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, co stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 8f ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych
i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 17 czerwca 2021 r.
- II. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275, ze zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Everest Finanse Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu, polegające na nieprzekazywaniu konsumentom w sposób jasny,

jednoznaczny i we właściwym czasie, tj. przed zawarciem umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, istotnych informacji dotyczących formy uzyskiwanego finansowania oraz związanych z nią kosztów, potrzebnych konsumentowi do podjęcia decyzji o zawarciu aneksu do umowy pożyczki wraz z umową leasingu konsumenckiego zwrotnego i umową sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 w zw. z ust. 5 i w związku z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 845), oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a w konsekwencji stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów

i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

III. Na podstawie art. 26 ust. 2 oraz art. 27 ust. 4 w zw. z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 225, ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Everest Finanse Spółkę Akcyjną z siedzibą w Poznaniu, obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, o którym mowa w pkt. I i II sentencji decyzji, w postaci:

1/ złożenia oświadczenia w terminie nie później niż 14 (czternaście) dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji i utrzymywania go na stronie internetowej Everest Finanse Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu przez okres 4 (czterech) miesięcy od złożenia, o następującej treści:

„Informujemy, iż Prezes UOKiK decyzją nr DOZIK-6/2023 z dnia 3 lipca 2023 r. stwierdził, że Everest Finanse Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu stosowała wobec konsumentów praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, polegające na:

1) udzielaniu konsumentom finansowania (w okresie od dnia 15 maja 2020 r. do dnia 16 czerwca 2021 r.) - na podstawie aneksu do zawartej uprzednio umowy pożyczki jednocześnie z udzielaniem konsumentom finansowania (na podstawie udzielonego pełnomocnictwa) w formie leasingu konsumenckiego zwrotnego - skutkującego pobieraniem od konsumentów pozaodsetkowych kosztów z tytułu obu ww. tytułów za cały okres finansowania w łącznej kwocie przewyższającej maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego określoną w obowiązujących do dnia 30 czerwca 2021 r. przepisach wynikających z wprowadzonej w roku 2020 r. tarczy antykrzysowej oraz w ustawie o kredycie konsumenckim,

2) nieprzekazywaniu konsumentom w sposób jasny, jednoznaczny i we właściwym czasie, tj. przed zawarciem umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, istotnych informacji dotyczących formy uzyskiwanego finansowania oraz związanych z nią kosztów, potrzebnych konsumentowi do podjęcia decyzji o zawarciu aneksu do umowy pożyczki wraz z umową leasingu konsumenckiego zwrotnego i umową sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Szczegółowe informacje dostępne są w decyzji Prezesa UOKiK nr DOZIK-6/2023 opublikowanej na stronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod adresem www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna.

Jednocześnie informujemy, iż prawomocne decyzje Prezesa UOKiK mają charakter prejudykatu w postępowaniu sądowym. Oznacza to, że ustalenia Prezesa Urzędu co do faktu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów są dla sądu wiążące. Nie musi on w tym zakresie prowadzić własnego postępowania dowodowego.

Konsumenci mogą się powołać na prawomocną decyzję Prezesa UOKiK, gdy będą chcieli dochodzić swoich praw w sądzie.”,

w następujący sposób:

[1] czarną czcionką (16 px, a dla wersji mobilnej strony internetowej - 12 px) na białym tle,

[2] tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

[3] w górnej części strony głównej domeny www.bocianpożyczki.pl i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej ww. stronę w przyszłości, z możliwością zamknięcia oświadczenia przez użytkownika poprzez kliknięcie krzyżyka w prawym górnym rogu ramki (przy czym możliwość zamknięcia oświadczenia powinna dotyczyć wyłącznie danej sesji); oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

[4] czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony (dla wersji mobilnej 0,3 cm),

[5] w przypadku zmiany nazwy Everest Finance Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu, jej przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, publikacja zostanie zrealizowana odpowiednio przez lub za pośrednictwem Everest Finance Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu lub następcy prawnego, ze wskazaniem nazw dawnej i nowej,

[6] fragment: „*Decyzja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr DOZIK-6/2023*” będzie stanowił hiperłącze prowadzące do strony internetowej: https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf;

2/ doręczenia bezpośrednio (za pośrednictwem doradcy klienta), na swój koszt, za pokwitowaniem, w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, każdemu konsumentowi, który zawarł za pośrednictwem Everest Finance Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu - w okresie od dnia 15 maja 2020 r. do dnia 16 czerwca 2021 r. - umowę leasingu konsumenckiego, i w dniu uprawomocnienia się decyzji pozostaje (z uwagi na zawartą umowę pożyczki lub umowę leasingu) klientem Everest Finance Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu, pisemnej informacji o treści identycznej z treścią oświadczenia, o którym mowa w pkt. 1/ powyżej;

3/ opublikowania w mediach społecznościowych, w których obecny jest Everest Finance Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu, na swój koszt, w terminie 14 (czternastu) dni od dnia uprawomocnienia się decyzji, i utrzymywania przez okres 4 (czterech) miesięcy, komunikatu o treści:

„Konsumencie, Prezes #UOKiK wydał decyzję nr DOZIK-6/2023, stwierdzającą stosowanie przez #Everest Finance/#Bocian Pożyczki praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w obszarze kredytu konsumenckiego.

Szczegóły na www.bocianpożyczki.pl lub www.uokik.gov.pl”.

w następujący sposób:

- a) komunikat będzie zamieszczony jako post na prowadzonych przez Everest Finance Spółkę Akcyjną z siedzibą w Poznaniu profilach w mediach społecznościowych,
- b) komunikat w mediach społecznościowych zostanie sformułowany zgodnie z przyjętą strategią komunikacyjną w zakresie marki BocianPożyczki, tj. post

o decyzji Prezesa UOKiK będzie opublikowany na tych samych zasadach, jak wszystkie inne i z użyciem takiej samej czcionki i wizualizacji jak w przypadku innych postów i wiadomości,

- c) w przypadku zmiany nazwy Everest Finanse Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu, jej przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, publikacja zostanie zrealizowana odpowiednio przez lub za pośrednictwem Everest Finanse Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu lub następcy prawnego, ze wskazaniem nazw dawnej i nowej.

- IV. Na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 225, ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Everest Finanse Spółkę Akcyjną z siedzibą w Poznaniu, obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, o którym mowa w pkt. II sentencji decyzji, w postaci doręczenia bezpośrednio (za pośrednictwem doradcy klienta), na swój koszt, za pokwitowaniem, w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, każdemu konsumentowi, który od dnia 16 grudnia 2022 r. zawarł za pośrednictwem Everest Finanse Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu umowę leasingu konsumenckiego w tym samym dniu, co aneks do umowy pożyczki, i w dniu uprawomocnienia się decyzji pozostaje (z uwagi na zawartą umowę pożyczki lub umowę leasingu) klientem Everest Finanse Spółki Akcyjnej z siedzibą w Poznaniu, pisemnej informacji o następującej treści:

„Informujemy, iż Prezes UOKiK decyzją nr DOZIK-6/2023 z dnia 3 lipca 2023 r. stwierdził, że Everest Finanse Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu stosowała wobec konsumentów praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, w tym praktykę polegającą na nieprzekazywaniu konsumentom w sposób jasny, jednoznaczny i we właściwym czasie, tj. przed zawarciem umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, istotnych informacji dotyczących formy uzyskiwanego finansowania oraz związanych z nią kosztów, potrzebnych konsumentowi do podjęcia decyzji o zawarciu aneksu do umowy pożyczki wraz z umową leasingu konsumenckiego zwrotnego i umową sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Szczegółowe informacje dostępne są w decyzji Prezesa UOKiK nr DOZIK-6/2023 opublikowanej na stronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod adresem www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna.

Jednocześnie informujemy, iż prawomocne decyzje Prezesa UOKiK mają charakter prejudykatu w postępowaniu sądowym. Oznacza to, że ustalenia Prezesa Urzędu co do faktu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów są dla sądu wiążące. Nie musi on w tym zakresie prowadzić własnego postępowania dowodowego. Konsumenty mogą się powołać na prawomocną decyzję Prezesa UOKiK, gdy będą chcieli dochodzić swoich praw w sądzie.”;

- V. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275, ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Everest Finanse Spółkę Akcyjną z siedzibą w Poznaniu, płatną na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej, karę pieniężną w wysokości:

1/ 11 431 490 zł (słownie: jedenaście milionów czterysta trzydzieści jeden tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt złotych), z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. I sentencji decyzji,

2/ 3 627 300 zł (słownie: trzy miliony sześćset dwadzieścia siedem tysięcy trzysta złotych), z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. II sentencji decyzji.

- VI. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275, ze zm.) w związku z art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm.) oraz w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanawia obciążyć Everest Finanse Spółkę Akcyjną z siedzibą w Poznaniu kosztami przedmiotowego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w kwocie 142,90 zł (słownie: sto czterdzieści dwa złote dziewięćdziesiąt groszy) oraz zobowiązuje Everest Finanse Spółkę Akcyjną z siedzibą w Poznaniu do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W związku z otrzymanymi sygnałami konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także „Prezes Urzędu”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. akt DOZIK-2.403.1.2021) mające na celu wstępne ustalenie, czy w związku z oferowaniem konsumentom umów leasingu konsumenckiego zwrotnego nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie stosowania przez Everest Finanse Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu (dalej także „Spółka”, „Pożyczkodawca”) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275, ze zm., dalej także jako „uokik”).

W trakcie prowadzonego postępowania Spółka przekazała zanonimizowane egzemplarze zawartych za jej pośrednictwem umów leasingu konsumenckiego zwrotnego i umów sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, jak również zawartych aneksów do umowy pożyczki, a także obowiązujące procedury w zakresie oferowania, zawierania i obsługi ww. umów.

Ustalenia dokonane w toku postępowania wyjaśniającego daty podstawę do sformułowania zarzutów naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z podejmowanymi przez Pożyczkodawcę działaniami, określonych w pkt. I i II sentencji niniejszej decyzji. Postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2022 r. wszczęte zostało wobec Spółki postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2022 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy zebrany w trakcie postępowania wyjaśniającego (sygn. akt DOZIK-2.403.1.2021).

Spółka ustosunkowała się do przedstawionych zarzutów w piśmie z dnia 20 września 2022 r., podnosząc na wstępie:

- 1) brak legitymacji Spółki do bycia stroną w postępowaniu, gdyż to Everest Finanse Sp. z o.o. Sp. k. z siedzibą w Poznaniu świadczyła usługi leasingu konsumenckiego zwrotnego i jako finansujący była stroną umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego (zawieranej na podstawie art. 709¹ i nast. Kodeksu cywilnego) i umowy sprzedaży do umowy leasingu, zaś Spółka wskazywana była w tych umowach wyłącznie jako pośrednik. Nie odpowiadała zatem ani za konstrukcję zawieranych umów, ani też za sposób ich zawierania;

- 2) brak zastosowania ustawy o kredycie konsumenckim, określającej maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu, do umów leasingu z uwagi na wyłączenie zawarte w przepisie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim;
- 3) występowanie pomiędzy umową kredytu konsumenckiego a umową leasingu różnic w sposobie zawierania i oferowania;
- 4) oraz tę okoliczność, że choć przeciętny konsument definiowany jest jako osoba ostrożna i uważna, to Prezes Urzędu wskazywał w uzasadnieniu na konsumentów, którzy w swoich skargach odwoływali się do tego, że nawet nie zapoznali się z dokumentem, który podpisują.

Spółka nie zgodziła się z twierdzeniem, że obie umowy - pożyczki i leasingu - stanowią w rzeczywistości jedną umowę kredytu konsumenckiego, gdyż w jej ocenie są to umowy zupełnie różne (różne są ich konstrukcje, przepisy prawa mające zastosowanie, przedmiot, obowiązek zapłaty podatku VAT od transakcji leasingu), a podobne były wyłącznie okoliczności zawierania obu umów (tj. w domu klienta, przy udziale doradcy klienta), nie daje to jednak możliwości zastosowania do umowy leasingu przepisów odnoszących się do kredytu konsumenckiego. Natomiast zbieżność w czasie oferowania leasingu konsumenckiego z okresem obowiązywania obniżonego limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu, zdaniem Spółki nie uprawnia do formułowania twierdzenia, że umowa leasingu była oferowana wyłącznie w okresie obowiązywania tego obniżonego limitu.

Zdaniem Spółki klient korzystający w trakcie jednej wizyty doradcy z obu produktów (pożyczki oraz leasingu) nie zachowywał się w sposób nieracjonalny - oszczędzał bowiem nie tylko swój czas na poszukiwanie dodatkowej oferty pożyczkowej, ale także mógł spłacać dwa zobowiązania w trakcie jednej wizyty doradcy klienta. Natomiast tylko konsument, który był już klientem Spółki, mógł zawrzeć umowę leasingu konsumenckiego zwrotnego i tylko wyłącznie podczas osobistego spotkania klienta z doradcą klienta, na którym były oferowane także produkty Spółki - ta metoda oferowania produktów finansowych została bowiem wybrana przez Spółkę ze względu na bezpośredni kontakt klienta z doradcą klienta.

Odnosząc się do zarzutu I Spółka stwierdziła, że nie można uznać, że finansujący bądź Spółka (działająca w jego imieniu jako pośrednik) w jakikolwiek sposób obeszła przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, a jej zachowanie jest sprzeczne z prawem, gdyż nie ma podstaw do zastosowania do umowy leasingu regulacji odnoszących się do kredytu konsumenckiego. Tym samym poczynione przez Prezesa Urzędu wyliczenia w zakresie maksymalnego poziomu kosztów pozaodsetkowych - w ocenie Spółki - nie mają w sprawie żadnego znaczenia.

W odniesieniu do drugiego zarzutu Spółka wskazała, że - mimo że zarówno zawieranie umowy kredytu konsumenckiego, jak i zawieranie umowy sprzedaży odbywało się za pomocą tabletu, to proces zawierania obu umów poprzedzany był wnioskowaniem konsumentów o ich zawarcie, a nadto klient jeszcze przed zawarciem obu umów otrzymywał na Teczce Klienta odpowiednie wzorce umowne, z którymi mógł się zapoznać. Nieuprawnione jest zatem twierdzenie, jakoby konsument mógł być niezorientowany, jakie koszty wiązały się z uzyskaną kwotą finansowania, gdyż koszty związane z finansowaniem kredytem znajdowały się na pierwszej stronie zawieranej umowy pożyczki, a koszty związane z leasingiem wylistowane były na pierwszej stronie umowy leasingu (zawieranej w formie pisemnej). Natomiast Spółka nie przekazywała wszystkich dokumentów podpisanych w toku zawierania umowy na trwałe nośniki, tj. Teczke Klienta, ponieważ ustawodawca nie nakłada na przedsiębiorców obowiązku przekazywania ww. dokumentów konsumentowi, na Spółce nie spoczywa także obowiązek weryfikowania dostępu klienta do trwałego nośnika.

Zdaniem Spółki klient miał stworzone warunki do zapoznania się z treścią umowy. Spółka podkreśliła, że ze wszystkimi dokumentami klient może zapoznać się po zalogowaniu do Teczki Klienta i stwierdziła, że nie zatajała żadnych informacji, a informacje, które były przekazywane w sposób dostatecznie jasny, pozwalały zapoznać się przez konsumenta ze specyfiką oferowanego produktu. Wprawdzie Spółka przyznała też, że przeciętny konsument

przy pierwszym przeczytaniu może nie zrozumieć niektórych zapisów umowy, ale podkreśliła również, że konsumenci, na których skargi powołuje się UOKiK, to konsumenci, którzy nawet nie zadali sobie trudu przeczytania i zrozumienia zapisów umów, które podpisywali. Wskazała też, że skala reklamacji związanych z leasingiem była bardzo niska - na dzień 31.05.2022 zostało wniesionych [...] reklamacji przez [...] klientów, co stanowi zaledwie [...] % ogólnej liczby zawartych umów leasingu.

W konkluzji Spółka stwierdziła, że biorąc pod uwagę, że stworzyła odpowiednie procedury dotyczące informowania konsumentów o nowym produkcie, udostępniała konsumentom film instruktażowy, podejmowała odbiegające od dotychczasowych - związanych z pożyczkami - czynności przedkontraktowe (wykonywała zdjęcia sprzętów, dokonywała ich wyceny), przed zawarciem umowy przesyłała klientowi wzorce umów na trwałe nośniki, którym klient się posługiwał, to zarzut II należy uznać za bezprzedmiotowy.

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2022 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy w postaci skierowanych do niego, wybranych skarg konsumenckich.

Pismem z dnia 12 grudnia 2022 r. Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy. Spółka skorzystała z przysługującego jej uprawnienia. Dodatkowo, w piśmie z dnia 27 grudnia 2022 r. wypowiedziała się co do zebranych dowodów i materiałów (w szczególności zawiadomień, skarg i sygnałów konsumenckich włączonych do postępowania) wskazując, że konsumenci, od których pochodziły skargi, albo nie zgłaszali Spółce zarzutów, które podnosili w swojej korespondencji do Prezesa UOKiK, albo zarzuty te nie zostały przez Spółkę uwzględnione, a klient otrzymał szczegółowe uzasadnienie tej decyzji od Spółki.

Następnie, w związku z ponownym wprowadzeniem przez Spółkę do oferty leasingu konsumenckiego zwrotnego (co miało miejsce w grudniu 2022 r.), Spółka została wezwana do złożenia dodatkowych wyjaśnień - złożyła je m.in. w piśmie z dnia 14 lutego 2023 r. Spółka poinformowała w nim również, że [...], a także wskazała, że czasowe zaprzestanie pośredniczenia w oferowaniu leasingu konsumenckiego zwrotnego było konsekwencją planowych działań związanych z koniecznością oceny szkodowości produktu i zachowań klientów w całym procesie cyklu życia produktu.

Dodatkowo w piśmie z dnia 16 lutego 2023 r. Spółka ponownie podniosła, że stawiane jej zarzuty są nieuzasadnione (powołując się na swobodę prowadzenia działalności gospodarczej, standardy prowadzenia postępowania - w tym realizację prawa do obrony oraz zasadę domniemania niewinności). Spółka wskazała także na podjęte działania informujące konsumentów o szczegółach oferowanej usługi leasingu, podkreślając, że trudno zgodzić się z twierdzeniem Prezesa UOKiK, jakoby konsument mógł *"nie być zorientowanym jakie koszty wiążą się z uzyskaną kwotą finansowania"*, jak również wskazała na bardzo małą liczbę skarg składanych przez konsumentów i wniosła o umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 kpa.

Postanowieniem z dnia 9 maja 2023 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu pismo Spółki z dnia 18 stycznia 2023 r. (skierowane w postępowaniu wyjaśniającym o sygn. DOZIK-2.403.1.2021), jak również dodatkowe skargi konsumenckie.

Pismem z dnia 22 maja 2023 r. Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy. Spółka skorzystała z przysługującego jej uprawnienia, a następnie pismem z dnia 31 maja 2023 r. przedstawiła swoje stanowisko, w tym zgłosiła wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, do którego to wniosku Prezes Urzędu odniósł się postanowieniem z dnia 14 czerwca 2023 r.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny

Pożyczkodawca jest spółką prawa handlowego wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy - Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000541824. Przedmiot przeważającej działalności Spółki określony jest jako „Pozostałe formy udzielania kredytów”. Spółka jest także wpisana do rejestru instytucji pożyczkowych prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego pod numerem RIP 000025.

dowód: wydruk informacji odpowiadającej odpisowi aktualnemu z Krajowego Rejestru Sądowego, k. 4227-4228

Działalność w zakresie udzielania kredytów konsumenckich prowadzona jest przez Spółkę pod nazwą marketingową Bocian Pożyczki. Umowy pożyczki zawierane są z konsumentami poza lokalem przedsiębiorstwa, za pośrednictwem współpracujących ze Spółką osób, w trakcie wizyty doradcy klienta w domu konsumenta. Dodatkowo, w okresie od dnia 15 maja 2020 r. do dnia 16 czerwca 2021 r. Spółka pośredniczyła w zawieraniu umów leasingu konsumenckiego zwrotnego na podstawie [...] z Everest Finanse Sp. z o.o. Sp. k. z siedzibą w Poznaniu (działającej w charakterze finansującego/leasingodawcy, zwanej dalej również „Finansującym”; przy czym Spółka i Finansujący zwani są dalej łącznie również „Przedsiębiorcami”). [...]

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 30 listopada 2021 r. k. 31-40, [...]

Everest Finanse Sp. z o.o. Sp. k., której siedziba mieści pod tym samym adresem, co siedziba Everest Finanse S.A. reprezentowana jest przez komplementariusza - Everest Finanse Sp. z o.o. z siedzibą w Śremie (KRS nr 282343). Prezesem zarządu tej spółki jest pan Zbyszko Pawlak, będący jednocześnie prezesem zarządu Everest Finanse S.A., a funkcję wiceprezesa w obu spółkach pełni pan Andrzej Dworczak. Wszystkie trzy ww. podmioty posiadają ponadto również inne powiązania osobowe po stronie wspólników oraz członków organów statutowych.

dowód: wydruk informacji odpowiadającej odpisowi aktualnemu z Krajowego Rejestru Sądowego, k. 4229-4233

W okresie oferowania umów leasingu konsumenckiego zwrotnego Spółka nie współpracowała z innymi podmiotami występującymi w charakterze finansujących.

W wyżej wskazanym okresie Spółka zawarła [...] umowy dotyczące produktów finansowych (pożyczki oraz leasing konsumencki zwrotny), z czego umów leasingu konsumenckiego zwrotnego zawarła [...] (co stanowi [...] % wszystkich zawartych umów dotyczących produktów finansowych) z [...] konsumentami, przy czym:

- a) [...] klientów zawarło jedną umowę leasingu,
- b) [...] zawarło dwie umowy leasingu,
- c) [...] zawarło trzy umowy leasingu,
- d) [...] zawarło cztery umowy leasingu.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 29 listopada 2022, k. 1862-1868

Leasing konsumencki zwrotny miał być formą współpracy z konsumentem „pozwalającą zwiększyć budżet domowy klienta przez uwolnienie środków z majątku ruchomego”. Na podstawie umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego oraz zawartej do niej umowy sprzedaży Finansujący odkupował od konsumenta przedmiot gospodarstwa domowego (przykładowo - w postaci lodówki, pralki czy telewizora) bądź telefon komórkowy (który to sprzęt - zgodnie z informacjami uzyskanymi od Spółki - miał być uprzednio wskazany przez konsumenta i zaakceptowany przez doradcę klienta), a następnie udostępniał ten przedmiot konsumentowi do używania lub używania i pobierania pożytków, a konsument zobowiązany był do spłaty rat leasingowych przez okres wskazany w umowie. Po zakończeniu umowy konsument miał możliwość wykupu przedmiotu leasingu (ale nie miał takiego obowiązku - przykładowo na dzień 31 marca 2022 r. w [...] przypadkach konsument nie skorzystał z prawa odkupu przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy).

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 30 listopada 2021 r. k.31-40 oraz pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 kwietnia 2022 r. k.220- 233

Konsumenci byli informowani o produkcie w postaci leasingu konsumenckiego zwrotnego w sposób bezpośredni, podczas wizyty doradcy klienta w domu klienta - produkt ten oferowany był tym konsumentom, którzy uprzednio wyrazili zgodę marketingową na przedstawienie oferty Everest Finanse Sp. z o.o. Sp.k. Produkt ten oferowany był przy tym wyłącznie klientom Spółki (konsumentom, którzy posiadali już zawartą ze Spółką umowę pożyczki pieniężnej) - dodatkowo, każda z umów leasingu konsumenckiego zwrotnego (w łącznej liczbie [...]) została zawarta z konsumentem w tym samym dniu, co aneks do umowy pożyczki pieniężnej (w istocie stanowiący kolejną umowę kredytu konsumenckiego - przewidujący zwiększenie kwoty udzielonego finansowania oraz, co do zasady, wydłużenie okresu kredytowania).

Prezes Urzędu ustalił, że w czasie wizyty doradcy u konsumenta zawierane były zatem następujące umowy:

- aneks do umowy pożyczki (z ewentualnymi umowami dodatkowymi, takimi jak ubezpieczenie Bezpieczny Dom, usługa dostępu do pomocy prawnej - Prawnik dla domu czy usługa dostępu do doradcy informatycznego - Doradca informatyczny),
- umowa leasingu konsumenckiego zwrotnego,
- umowa sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego.

Z tych trzech umów jedynie umowa leasingu konsumenckiego zwrotnego zawierana była na piśmie (również ogólne warunki leasingu konsumenckiego zwrotnego przekazywane były konsumentowi w wersji papierowej), pozostałe umowy zawierane były poprzez złożenie przez konsumenta podpisu na ekranie tabletu doradcy klienta. Składanie podpisu przez konsumenta następowało w wyznaczonym do tego miejscu (w ramach widocznych na ekranie tabletu) i tylko przy pomocy rysika dołączonego do tabletu albo palcem - przy czym po kliknięciu w pole do podpisu zostawał wyświetlony powiększony ekran do złożenia podpisu przez konsumenta. W ten sam sposób konsument podpisywał pozostałe dokumenty, które składały się na dokumentację uzyskanego finansowania, a które udostępniane były konsumentowi do zapoznania się „poprzez odczyt z ekranu tabletu”, tj.:

A. w odniesieniu do leasingu konsumenckiego były to:

- 1/ wniosek o zawarcie umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego,
- 2/ klauzula informacyjna w zakresie przetwarzania danych osobowych wraz z oświadczeniami i zgodami klienta (m.in. zgodami marketingowymi, zgodami na przekazywanie przez Everest Finanse Sp. z o.o. Sp. k. do Spółki informacji o zadłużeniu i historii spłat, zgodą na przekazywanie przez NXO Sp. z o.o. do Everest Finanse Sp. z o.o. Sp. k. informacji o odstąpieniu lub innej formie rezygnacji ze świadczenia usługi dostępu do Serwisu Zewnętrznego -Teczki Klienta), oraz ewentualnie (w przypadku, gdy była to kolejna umowa leasingu):
- 3/ wniosek o zakończenie umowy leasingu i wykup przedmiotu leasingu,
- 4/ porozumienie rozwiązujące umowę leasingu konsumenckiego zwrotnego,
- 5/ Oświadczenie Sprzedawcy (w którym konsument wyrażał wolę rozdysonowania swoich środków uzyskanych ze sprzedaży przedmiotu leasingu na niezapłacone tytuły wynikające z poprzedniej umowy leasingu - raty, odsetki za opóźnienie czy kwotę wykupu przedmiotu leasingu);

B. w odniesieniu do pożyczki były to:

- 1/ formularz aktualizacyjny danych osobowych konsumenta,
- 2/ klauzula informacyjna w zakresie przetwarzania danych osobowych przez Spółkę oraz przez BIK S.A., pełnomocnictwo dla Spółki do wystąpienia do BIK S.A. i biur informacji gospodarczej, zgoda na przetwarzanie danych osobowych przez Spółkę, zgody marketingowe oraz zgody na przekazywanie danych i informacji do Finansującego,
- 3/ regulamin Serwisu Zewnętrznego wraz z oświadczeniami i zgodami związanymi z regulaminem (o ile konsument nie miał założonego i aktywnego Konta Klienta),
- 4/ formularz informacyjny kredytu konsumenckiego wraz z oświadczeniem konsumenta o zapoznaniu się i akceptacji formularza,
- 5/ oświadczenie o zapoznaniu się i akceptacji regulaminu świadczenia usług drogą elektroniczną,

6/ oświadczenie konsumenta o udostępnieniu mu do swobodnej dyspozycji całkowitej kwoty pożyczki oraz wskazanie formy jej otrzymania (gotówka i/lub karta przedpłacona) oraz oświadczenie o zapoznaniu się, akceptacji i otrzymaniu informacji do karty przedpłaconej oraz regulaminu tej karty, oraz ewentualnie:

7/ oświadczenie o zapoznaniu się i akceptacji regulaminu promocji,

8/ dyspozycja do zakładu pracy konsumenta - zgoda na dokonywanie potrąceń, a także, w odniesieniu do usług dodatkowych:

9/ oświadczenie o zapoznaniu się i akceptacji Szczególnych Warunków ubezpieczenia „Bezpieczny Dom”,

10/ deklaracja zgody na przystąpienie do Umowy grupowego ubezpieczenia „Bezpieczny Dom” (wraz z formularzem rezygnacji z ochrony ubezpieczeniowej, jeśli konsument posiadał już aktywną umowę ubezpieczenia w tym zakresie),

11/ oświadczenie o zapoznaniu się i akceptacji regulaminu świadczenia usługi dostępu do pomocy prawnej - Prawnik dla domu,

12/ potwierdzenie zawarcia umowy - Prawnik dla domu,

13/ oświadczenie o zapoznaniu się i akceptacji regulaminu świadczenia usługi dostępu do Doradcy Informatycznego,

14/ potwierdzenie zawarcia umowy - Doradca Informatyczny,

15/ Oświadczenie Pożyczkobiorcy dotyczące zapłaty za usługi dodatkowe,

(przy czym [...]).

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 kwietnia 2022 r., k. 220-233, procedura [...], k. 45-65, procedura [...], k. 1426-1443

Po wizycie doradcy klienta, w trakcie której podpisywane były przedmiotowe umowy wraz z całą dokumentacją towarzyszącą, konsument dysponował zatem papierową wersją: podpisaną umowę leasingu konsumenckiego zwrotnego, ogólnych warunków leasingu konsumenckiego zwrotnego oraz karty spłat (służącej do potwierdzania przez doradcę klienta faktu otrzymania kwot przekazanych przez konsumenta w trakcie wizyty doradcy tytułem spłaty raty pożyczki oraz raty leasingowej), a także - zgodnie z wyjaśnieniami Spółki - naklejką z indywidualnym kodem numerycznym nadanym przedmiotowi leasingu w momencie składania wniosku o zawarcie umowy, którą konsument miał obowiązek przykleić na przedmiocie leasingu. Pozostała dokumentacja dotycząca uzyskanego finansowania (jednakże nie w całości) zamieszczana była na Koncie Klienta w Serwisie Zewnętrznym prowadzonym przez podmiot trzeci - NXO Sp. z o.o. z siedzibą w Grzymstawiu.

Na dzień wydania niniejszej decyzji nie ma już w obrocie czynnych umów zawartych w okresie od dnia 15 maja 2020 r. do dnia 16 czerwca 2021 r. - okres obowiązywania ostatniej umowy leasingu konsumenckiego, w której zawarciu pośredniczył Pożyczkodawca, upłynął bowiem w dniu 19 października 2022 r. Ponieważ z częścią konsumentów zawarte były porozumienia rozwiązujące, skutkujące wcześniejszym zakończeniem zawartej umowy (porozumienia te dotyczyły [...] umów), to średni czas obowiązywania umowy leasingu wyniósł [...] tygodnie. Po zawarciu porozumienia rozwiązującego konsumenci zawarli kolejną umowę leasingu w [...] przypadkach. Natomiast do dnia 15 listopada 2022 r. w [...] przypadkach nastąpił, za pośrednictwem Spółki, wykup przedmiotu leasingu.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 29 listopada 2022 r., k.1862-1868

Z przedstawionych przez Pożyczkodawcę kopii zawartych umów wynika przy tym, że aneksy do umów pożyczki zawierane były z konsumentem w odstępach wynoszących około sześć miesięcy (co skutkowało każdorazowo dobraniem kwoty pożyczki, doliczeniem salda pozostającego do spłaty z wcześniejszych umów pożyczki do łącznego zobowiązania i wydłużeniem okresu kredytowania tak określonego łącznego zobowiązania). Także w przypadku konsumentów, którzy zawarli dwie lub trzy umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, w tych samych okresach (około sześciomiesięcznych) następowało rozwiązanie poprzedniej umowy leasingu (zawartej pierwotnie na okres przykładowo 66 lub 74 tygodni)

na podstawie porozumienia rozwiązującego, i zawarcie kolejnej umowy leasingu (która mogła mieć za przedmiot ten sam sprzęt).

W przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy leasingu konsumenckiego konsument był zobowiązany do zapłaty wszystkich niezapłaconych rat leasingowych w dniu rozwiązania umowy, a suma tych rat leasingowych była pomniejszana o [...]. Z przedłożonych kopii umów wynika - tytułem przykładu - że w praktyce:

- w przypadku umowy leasingu zawartej na 66 tygodni na łączną kwotę zobowiązania wynoszącą 2588,01 zł, jej rozwiązanie po 21 tygodniach (gdy łączna wartość rat leasingowych pozostających do spłaty wynosiła 1642,12 zł), konsument zobowiązany był do zapłaty - poza kwotą wykupu - kwoty 1489,05 zł w związku z wcześniejszym zakończeniem umowy (pomniejszenie wyniosło zatem 153,10 zł);

- w przypadku umowy leasingu zawartej na 66 tygodni na łączną kwotę zobowiązania wynoszącą 3063,351 zł, jej rozwiązanie po 20 tygodniach (gdy łączna wartość rat leasingowych pozostających do spłaty wynosiła 1919,31 zł), konsument zobowiązany był do zapłaty - poza kwotą wykupu - kwoty 1718,07 zł w związku z wcześniejszym zakończeniem umowy (pomniejszenie wyniosło zatem 201,24 zł).

Kwoty, do których uiszczenia zobowiązany był konsument z tytułu wcześniejszego rozwiązania umowy leasingu płatne były w dacie rozwiązania i - w przypadku zawarcia kolejnej umowy leasingu wraz z umową sprzedaży - ich płatność dokonywana była z ceny sprzedaży przedmiotu leasingu. Mogła być ona dokonana gotówką, jednak dużo częściej (jak wynika z przedstawionej przez Spółkę dokumentacji) dokonywana była za pomocą karty przedpłaconej, w drodze pobrania przez Spółkę kwoty równej zobowiązaniu konsumenta z tego tytułu, po uprzednim zasileniu karty przedpłaconej częścią ceny (w kwocie co najmniej równej zobowiązaniu do spłaty) - na podstawie Oświadczenia Sprzedawcy. W związku z powyższym cena sprzedaży przedmiotu leasingu przy kolejnej umowie (a co się z tym wiąże - także kwota łącznego zobowiązania konsumenta wynikającego z kolejnej zawartej umowy leasingu) była odpowiednio wyższa niż cena sprzedaży (nawet w odniesieniu do tego samego przedmiotu leasingu) przy wcześniejszej umowie (przykładowo: 890 zł i 2970 zł; 970 zł i 2970 zł, 1440 zł i 2830 zł, 370 zł i 1040 zł).

Dodatkowo z przedłożonych kopii umów wynika, że w jednym przypadku ten sam sprzęt AGD (lodówka-zamrażarka) stanowił w tym samym czasie przedmiot umowy leasingu zawartego odrębnie przez jednego, jak i przez drugiego małżonka (umowy leasingu były zawierane w odstępie trzech miesięcy za pośrednictwem tego samego doradcy klienta). Ponadto w pierwszej umowie (z dnia 13.08.2020) przedmiotowa lodówka wyceniona została na 600 zł, w drugiej umowie (z dnia 5.11.2020 - przy czym pierwsza umowa jeszcze obowiązywała) na 970 zł, a w trzeciej (z dnia 21.01.2021 - w tym czasie obowiązywała jeszcze druga umowa) na kwotę 1800 zł.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 29 listopada 2022 r., k. 1862-1868, oraz dokumentacja dotycząca leasingu konsumenckiego zwrotnego załączona do tego pisma, k. 1869-3561

Także z innej skargi konsumenckiej wynika, że ten sam telewizor wpisano całej rodzinie do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego. Jak wskazała konsumentka: *czterech domowników zaciągało pożyczki w Bocianie i wszyscy czterej mamy wpisany jeden i ten sam telewizor w leasingu, przypomnę tylko o fakcie, iż nie poinformowano nas o żadnym leasingu i jego zasadach.*

dowód: skarga konsumencka z dnia 26 stycznia 2023 r. i 15 marca 2023 r. k.4151-4153

W dniu 18 grudnia 2022 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o kredycie konsumenckim¹, która w sposób trwały obniżyła ustawowe limity pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego². Od dnia 16 grudnia 2022 r. Spółka ponownie pośredniczy

¹ Ustawa z dnia 6 października 2022 r. o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (Dz.U. z 2022 r. poz. 2339)

² Zgodnie z art. 36 a ust. 1 ukk w obecnym brzmieniu maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu dla kredytów o okresie spłaty nie krótszym niż 30 dni oblicza się według wzoru:

$$MPKK = (K \times 10\%) + (K \times n/R \times 10\%)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

w zawieraniu umów leasingu konsumenckiego zwrotnego, kontynuując w tym zakresie współpracę z Everest Finanse Sp. z o.o. Sp. k. Współpraca pomiędzy Spółką i Finansującym odbywa się na tych samych zasadach i na podstawie tych samych porozumień, co w poprzednim okresie (tj. od 15 maja 2020 r. do 16 czerwca 2021 r.), a także w tym samym modelu oferowania i zawierania z konsumentami umów leasingu konsumenckiego zwrotnego wraz z towarzyszącą im dokumentacją. Nowo wprowadzonym do tego procesu elementem jest obecnie złożenie przez konsumenta pisemnego Oświadczenia w sprawie leasingu, w którym konsument deklaruje, że został przez Spółkę poinformowany o zasadach współpracy dotyczących umowy leasingu, i którego jeden podpisany egzemplarz pozostaje w posiadaniu konsumenta.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 18 stycznia 2023 r., k. 3930-3937

Dodatkowo na stronie internetowej Spółki (www.bocianpozyczki.pl) został zamieszczony film dotyczący leasingu zwrotnego (ten sam, którym dysponują doradcy klienta), a także krótka informacja na temat leasingu konsumenckiego zwrotnego. Ponadto, Spółka wprowadziła (na ww. stronie internetowej) markę parasolową BOCIAN FINANSE, w ramach której funkcjonuje zarówno marka BOCIAN POŻYCZKI, jak i BOCIAN LEASING.

Od dnia 16 grudnia 2022 r. do dnia 7 lutego 2023 r. za pośrednictwem Spółki zostało zawartych [...] umów leasingu konsumenckiego zwrotnego. Zawarcie każdej z tych umów odbyło się w tym samym dniu, w którym został zawarty aneks do umowy pożyczki pieniężnej. W tym samym czasie Spółka zawarła łącznie [...] umów kredytu konsumenckiego.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 lutego 2023 r., k. 3896-3901

Spółka dokonywała także w międzyczasie zmian procedur związanych z zawieraniem aneksu do umowy pożyczki pieniężnej, które odnoszą się do sposobu oferowania tej umowy, nie miały one jednak bezpośredniego przełożenia na model oferowania i zawierania z konsumentem aneksu do umowy pożyczki.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 lutego 2023 r., k. 3896-3901

Ustalenia dotyczące praktyki, określonej w punkcie I sentencji decyzji

Konsument, w trakcie wizyty doradcy mógł zatem uzyskać dodatkowe finansowanie z dwóch źródeł - przez zawarcie aneksu do umowy pożyczki na dodatkową kwotę pożyczki oraz przez zawarcie umowy sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, mającej za przedmiot sprzęt gospodarstwa domowego/sprzęt rtv/telefon komórkowy. Łączna kwota uzyskanego finansowania była w takim przypadku sumą kwoty dodatkowej pożyczki oraz ceny sprzedaży przedmiotu leasingu.

Zawierając umowę sprzedaży konsument otrzymywał cenę sprzedaży przedmiotu leasingu (przy czym wycena przedmiotu leasingu dokonywana miała być przez doradcę klienta w oparciu o obowiązującą u Finansującego [...]), której odbiór kwitował zawierając przedmiotową umowę.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 30 listopada 2021 r. k. 31-40

W każdym z tych przypadków uzyskane środki konsument mógł otrzymać bądź w gotówce, bądź w formie zasilenia na karcie przedpłaconej (przy czym [...]). Obie umowy zawierane były przy tym na identyczne okresy.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 30 listopada 2021 r. k. 31-40, procedura [...] k. 45-65,

MPKK - maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K - całkowitą kwotę kredytu,

n - okres spłaty wyrażony w dniach,

R - liczbę dni w roku;

natomiast zgodnie z jego ust. 2 - pozaodsetkowe koszty kredytu nie mogą być wyższe od 45% całkowitej kwoty kredytu.

Natomiast koszty związane z uzyskaniem danej kwoty finansowania na podstawie aneksu do umowy pożyczki oraz na podstawie finansowania za pomocą leasingu konsumenckiego zwrotnego (tj. kwoty uzyskanej z tytułu sprzedaży przedmiotu leasingu) charakteryzowały się bardzo znaczącymi różnicami. Przykładowo, z przedstawionych przez Spółkę kopii umów zawartych z konsumentami wynika, że:

1/ uzyskując na podstawie aneksu do umowy pożyczki (nr [...]) kwotę **1468 zł**, konsument zobowiązany był do zapłaty kosztów pozaodsetkowych w łącznej kwocie **324,64 zł**, natomiast uzyskując jednocześnie **720 zł** z tytułu umowy sprzedaży lodówko-zamrażarki, jego łączne zobowiązanie do zapłaty z tytułu leasingu tego sprzętu (umowa nr [...]) wyniosło **2038,02 zł** (przy wartości rat leasingowych - w części przewyższającej cenę nabycia przedmiotu leasingu - wynoszącej 1318,02 zł) - obie umowy zawarte w dniu 16 lipca 2020 r. na 62 tygodnie;

2/ uzyskując na podstawie aneksu do umowy pożyczki (nr [...]) kwotę **1524 zł**, konsument zobowiązany był do zapłaty kosztów pozaodsetkowych w łącznej kwocie **344,02 zł**, natomiast uzyskując jednocześnie **730 zł** z tytułu umowy sprzedaży pralki, jego łączne zobowiązanie do zapłaty z tytułu leasingu tego sprzętu (umowa nr [...]) wyniosło **2180,85 zł** (przy wartości rat leasingowych - w części przewyższającej cenę nabycia przedmiotu leasingu - wynoszącej 1450,85 zł) - obie umowy zawarte w dniu 17 sierpnia 2020 r. na 66 tygodni;

3/ uzyskując na podstawie aneksu do umowy pożyczki (nr [...]) kwotę **1568 zł**, konsument zobowiązany był do zapłaty kosztów pozaodsetkowych w łącznej kwocie **353,96 zł**, natomiast uzyskując jednocześnie **790 zł** z tytułu umowy sprzedaży lodówko-zamrażarki, jego łączne zobowiązanie do zapłaty z tytułu leasingu tego sprzętu (umowa nr [...]) wyniosło **2279,75 zł** (przy wartości rat leasingowych - w części przewyższającej cenę nabycia przedmiotu leasingu - wynoszącej 1489,75 zł) - obie umowy zawarte w dniu 14 września 2020 r. na 66 tygodni;

4/ uzyskując na podstawie aneksu do umowy pożyczki (nr [...]) kwotę **1888 zł**, konsument zobowiązany był do zapłaty kosztów pozaodsetkowych w łącznej kwocie **443,53 zł**, natomiast uzyskując jednocześnie **730 zł** z tytułu umowy sprzedaży lodówko-zamrażarki, jego łączne zobowiązanie do zapłaty z tytułu leasingu tego sprzętu (umowa nr [...]) wyniosło **2560,80 zł** (przy wartości rat leasingowych - w części przewyższającej cenę nabycia przedmiotu leasingu - wynoszącej 1830,80 zł) - obie umowy zawarte w dniu 14 listopada 2020 r. na 74 tygodnie.

dowód: zanonimizowane kopie umów leasingu konsumenckiego zwrotnego oraz aneksów do umowy pożyczki załączone do pisma Pożyczkodawcy z dnia 14 kwietnia 2022 r., k. 234-1420

Jak wynika z powyższych przykładów, koszty związane z finansowaniem w formie leasingu konsumenckiego zwrotnego były daleko wyższe niż koszty pozaodsetkowe, związane z finansowaniem (uzyskiwanym przy tym w dużo wyższej kwocie) kredytem konsumenckim.

Z umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego wynikały bowiem bardzo wysokie koszty (pobierane następnie przez Spółkę łącznie z ratami z tytułu umowy pożyczki) z tytułu użytkowania przez konsumentów sprzętów domowych (agd bądź rtv bądź też telefonu komórkowego), w których posiadaniu byli już wcześniej, które były już przez nich użytkowane, i które (obiektywnie) nie przedstawiały z reguły znacznej wartości (na co mogą też wskazywać średnie wartości ceny sprzedaży przedmiotów leasingu, przynajmniej w pierwszej tego typu zawartej umowie, jeżeli z konsumentem zawarta była więcej niż jedna umowa leasingu), przykładowo:

1/ lodówko-zamrażarki - 630 zł (przy łącznym zobowiązaniu w wysokości 1925,96 zł), 770 zł (łączne zobowiązanie 2339,46 zł), 830 zł (łączne zobowiązanie 2487,84 zł),

2/ telewizora LCD - 630 zł (łączne zobowiązanie 1999,46 zł), 870 zł (łączne zobowiązanie 2873,15 zł),

3/ telefonu komórkowego - 560 zł (łączne zobowiązanie 1297,26 zł), 670 zł (łączne zobowiązanie 1688,18 zł), 810 zł (łączne zobowiązanie 2743,59 zł).

Spółka nie weryfikowała czy konsument jest właścicielem sprzętu będącego przedmiotem leasingu, ani kiedy, za jaką cenę i w jakim stanie (nowy/używany) go nabył, a także przez jaki czas był użytkowany, opierając się w tym zakresie w całości na

oświadczeniach konsumenta, potwierdzanych przez niego poprzez złożenie podpisu na tablecie doradcy pod wypełnionym przez doradcę elektronicznie wnioskiem o zawarcie umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego. Konsument nie otrzymywał kopii składanego wniosku, chyba że poprosił Spółkę o jego kopię (także dokumentacja zdjęciowa - zdjęcie przedmiotu leasingu wykonywane przez doradcę klienta - była przekazywana klientowi wyłącznie na jego żądanie), nie był on także zamieszczany w Serwisie Zewnętrznym. Klient nie otrzymywał też kopii składanych oświadczeń, chyba że poprosił Spółkę o ich kopie.

Z [...] zawartej między oboma Przedsiębiorcami wynikało uprawnienie do uzyskania przez Spółkę [...].

Dodatkowo, w miesiącu wrześniu 2021 r. (a zatem już po okresie oferowania konsumentom umów leasingu konsumenckiego zwrotnego) [...].

dowód: [...], k.3940-3964

Od dnia 15 maja 2020 r. do dnia 15 listopada 2022 r. Spółka otrzymała [...]. Natomiast łączna wartość wszystkich umów sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, które zostały zawarte za pośrednictwem Spółki wyniosła [...] zł, a łączna wartość wszystkich umów leasingu konsumenckiego zwrotnego, jakie zawarte zostały za pośrednictwem Spółki wyniosła [...] zł netto (tj. po pomniejszeniu o wartość zapłaconego podatku VAT). Dodatkowo suma kwot wykupu przedmiotu leasingu wyniosła [...] zł netto.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 29 listopada 2022 r., k 1862-1868

Ustalenia dotyczące praktyki, określonej w punkcie II sentencji decyzji

Jak zostało wskazane powyżej, konsument mógł uzyskać dodatkowe finansowanie z dwóch źródeł - przez zawarcie aneksu do umowy pożyczki na dodatkową kwotę pożyczki oraz przez zawarcie umowy sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego. Oferowanie finansowania w postaci leasingu konsumenckiego zwrotnego oraz dodatkowej kwoty kredytu konsumenckiego miało miejsce w trakcie wizyty doradcy klienta (działającego w imieniu Spółki) u konsumenta. Wprawdzie stroną umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego i umowy sprzedaży był Everest Finanse Sp. z o.o. Sp. k., ale to Spółka działając jako pośrednik oraz pełnomocnik Finansującego [...].

dowód: [...], k.184-196

Natomiast działalność w zakresie oferowania i zawierania umów kredytu konsumenckiego (aneksów do umów kredytu konsumenckiego) Spółka prowadziła we własnym imieniu.

Proces zawierania obu umów - aneksu do umowy pożyczki oraz umowy sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, dokonywany był na ekranie tabletu.

Przed zawarciem aneksu do umowy pożyczki klient składał w okresie oferowania umowy leasingu Formularz aktualizacyjny, z którego nie wynika wnioskowana przez niego kwota pożyczki - jest to procedura odmienna od procedury zawierania z klientem umowy pożyczki. Całkowita kwota pożyczki wskazywana była w formularzu informacyjnym, który przekazywany był przed zawarciem aneksu do umowy pożyczki na Konto Klienta.

Zgodnie z wyjaśnieniami Spółki, przed zawarciem aneksu do umowy pożyczki, klient w porozumieniu z doradcą klienta ustalał wysokość dodatkowego finansowania. Wysokość całkowitej kwoty pożyczki wynikającej z aneksu stanowić miała wynik zgłoszonych przez klienta potrzeb finansowych oraz weryfikacji zdolności kredytowej wnioskującego dokonywanej przez doradcę.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 czerwca 2022 r. k. 1594-1604

W przypadku zawierania umowy dotyczącej usługi dodatkowej (Prawnik dla domu, grupowe ubezpieczenie Bezpieczny Dom, Doradca informatyczny czy przystąpienie do Klubu Bociana), oświadczenie dotyczące zapłaty za tę usługę klient składał w formie dokumentowej (formularz pod nazwą Oświadczenie Pożyczkobiorcy). Płatność za usługi dodatkowe mogła być dokonana - wg wyboru klienta - gotówką lub za pomocą karty przedpłaconej (ewentualnie za pomocą czeku BLIK). W przypadku dokonywania płatności za

pomocą karty przedpłaconej klient udzielał Spółce upoważnienia do pobrania z przekazanej karty przedpłaconej wskazanych w oświadczeniu kwot.

Klient mógł zweryfikować stan środków na karcie przedpłaconej dzwoniąc - przed złożeniem potwierdzenia otrzymania środków na karcie przedpłaconej - na numer 24-godzinne centrum obsługi kart przedpłaconych banku wydającego kartę lub za pomocą dedykowanego serwisu internetowego tego banku.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 czerwca 2022 r., k. 1594-1604

Dokumenty związane z umową leasingu oraz aneksem do umowy pożyczki, które udostępniane były konsumentowi do zapoznania się poprzez odczyt z ekranu tabletu oraz dokumenty, które zawierane były z konsumentem przy użyciu tabletu i zainstalowanej w nim aplikacji:

- w odniesieniu do umowy leasingu - zapisywane były w [...];

- w odniesieniu do umowy pożyczki - zapisywane były w [...],

i w takiej formie przesyłane były przez Spółkę do Serwisu Zewnętrznego celem umieszczenia na Koncie Klienta.

Tym niemniej nie wszystkie dokumenty przekazywane były przez Spółkę do Serwisu Zewnętrznego. W odniesieniu do umowy leasingu - na Koncie Klienta nie był zamieszczany wniosek o zawarcie umowy leasingu (w którym wskazywany był przedmiot leasingu i jego wartość), klauzula informacyjna wraz ze wszystkimi składanymi zgodami i oświadczeniami konsumenta, jak również oświadczenie Sprzedawcy (w którym konsument mógł wskazać, w jaki sposób mają zostać rozdysponowane uzyskane przez niego środki). W odniesieniu do umowy pożyczki - na Koncie Klienta nie był zamieszczany formularz aktualizacyjny, klauzule informacyjne, pełnomocnictwa oraz zgody i dodatkowe oświadczenia konsumenta, jak również oświadczenie Pożyczkobiorcy (dotyczące zapłaty za usługi dodatkowe). W przypadku tych dokumentów konsument nie miał zatem żadnych innych możliwości zapoznania się z ich treścią, jak tylko poprzez odczyt z ekranu tabletu w momencie ich podpisywania.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 czerwca 2022, k. 1594-1604

Przed zawarciem umowy konsument miał możliwość zapoznania się z papierowymi wersjami: umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego oraz ogólnych warunków leasingu konsumenckiego zwrotnego. Natomiast:

- przed zawarciem umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, umowy sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, a w dalszej kolejności także porozumienia rozwiązującego umowę leasingu, projekty ww. umów wraz z ogólnymi warunkami leasingu konsumenckiego zwrotnego były przekazywane do Serwisu Zewnętrznego - Teczki Klienta - w celu zamieszczenia na Koncie Klienta (przekazanie to miało mieć miejsce każdorazowo w momencie rozpoczęcia procedowania przez doradcę klienta na ekranie tabletu zawierania danej umowy),

- dodatkowo klient miał możliwość zapoznania się z ww. dokumentami poprzez odczyt z ekranu tabletu, a także mógł uzyskać informacje dotyczące poszczególnych dokumentów w trakcie rozmowy z doradcą klienta.

W podobny sposób konsument zapoznawał się z formularzem informacyjnym do kredytu konsumenckiego przed zawarciem aneksu do umowy pożyczki.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 kwietnia 2022 r., k. 220-232, procedura [...], k. 1426-1443

Serwis Zewnętrzny Teczka Klienta to serwis teleinformatyczny będący aplikacją udostępnioną klientowi przez usługodawcę - podmiot trzeci (NXO Sp. z o.o. z siedzibą w Grzymosławiu, dalej także jako „Usługodawca”) bezpośrednio za pomocą serwisu internetowego - zgodnie z zapewnieniem pochodzącym od Usługodawcy - pozwalający użytkownikowi korzystać z jej funkcjonalności w celu umożliwienia dostępu do informacji mających charakter trwałego nośnika (rozumianego jako materiał lub narzędzie umożliwiające upoważnionemu użytkownikowi przechowywanie informacji adresowanych do niego w sposób umożliwiający dostęp do informacji w przyszłości przez czas odpowiedni do celów, jakim te informacje służą, i które pozwalają na odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej postaci). Na Koncie Klienta założonym w Serwisie Zewnętrznym

(do którego konsument mógł posiadać dostęp jako upoważniony użytkownik), gromadzone były dokumenty związane z zawieraniem umowy leasingu oraz dokumentacją księgową oraz dokumenty związane z zawieraniem i rozwiązywaniem umowy pożyczki (aneksu) oraz z usługami dodatkowymi. Dokumenty opatrzone miały być pieczęcią kwalifikowaną - kwalifikowanym certyfikatem pieczęci elektronicznej, zawierającym dane Spółki (spełniającej wymogi ustawy o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej).

Konto Klienta tworzone było przez Usługodawcę. Konsument uzyskiwał do niego dostęp po zapoznaniu się i akceptacji (poprzez złożenie podpisu na ekranie tabletu) regulaminu Serwisu Zewnętrznego. W celu pierwszego skorzystania z Konta Klienta Konsument logował się na stronę internetową www.teczkaklienta.pl i podawał login (swój numer PESEL), a ponadto wpisywał hasło jednorazowe podane w SMS-ie przez Usługodawcę. Każde następne logowanie do Serwisu wymagało podania numeru PESEL, numeru telefonu konsumenta oraz każdorazowo - jednorazowego hasła przesyłanego przez Usługodawcę za pomocą wiadomości SMS). Dla korzystania z Serwisu Zewnętrznego wymagane było posiadanie dostępu do Internetu oraz przeglądarki internetowej, która obsługuje pliki cookies, JS, HTML5.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 kwietnia 2022 r., k. 220-233

W związku z powyższym w dokumentacji związanej z umową leasingu konsumentom byli informowani (poprzez odczyt z ekranu tabletu), że wszelka dokumentacja związana z zawarciem umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego w stosunku do osób posiadających dostęp do Serwisu Zewnętrznego udostępnionego za pomocą serwisu internetowego <https://teczkaklienta.pl> przez NXO Sp. z o.o. z siedzibą w Grzymysławiu, w ramach usług Software as a Service może być im przekazywana w formie trwałego nośnika bezpośrednio na konto danego użytkownika.

Wśród wielu zgód i oświadczeń składanych przez konsumenta na ekranie tabletu znajdowało się zatem również takie, w którym konsument potwierdzał posiadanie dostępu do Serwisu Zewnętrznego udostępnionego za pomocą serwisu internetowego <https://teczkaklienta.pl> i wyrażał zgodę na przekazywanie w formie trwałego nośnika wszelkiej dokumentacji związanej z zawarciem umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego (jak również na otrzymywanie faktur w formie elektronicznej) bezpośrednio na swoje Konto Klienta. Także akceptacja przez konsumenta regulaminu Serwisu Zewnętrznego następowała poprzez złożenie podpisu na ekranie tabletu.

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 14 kwietnia 2022 r., k. 220-232

Skargi konsumentów

Do Prezesa UOKiK napływały skargi konsumentów związane z uzyskaniem od Bocian Pożyczki finansowaniem. Wynikało z nich, że konsumenci nie byli świadomi, jaką umowę podpisali, bądź dopiero po pewnym czasie orientowali się, jak wysoki poziom kosztów (w postaci sumy rat leasingowych do spłaty) związany jest z uzyskaniem finansowaniem.

Konsumenci podnosili także, że doradca klienta podczas wizyty bardzo się spieszył i wskazywał im tylko miejsca, w których mają złożyć podpis na tablecie, aby uzyskać dodatkowe środki. Niektórzy konsumenci zgłaszali również, że nie posiadają nawet sprzętu gospodarstwa domowego, który stanowi przedmiot zawartej umowy leasingu, bądź, że dokumentacja zdjęciowa przedmiotu leasingu odzwierciedla inny, nieznanym im sprzęt. W jednym przypadku konsument oświadczył nadto, że nie mógł rozporządzać przedmiotem leasingu, gdyż stanowi on przedmiot zajęcia komorniczego, w innym przypadku - że te same przedmioty gospodarstwa domowego stanowiły (w tym samym czasie) przedmiot umowy leasingu zawartej z konsumentem oraz umowy leasingu zawartej z żoną tego konsumenta. Konsumenci zgłaszali także trudności w dostępie do Konta Klienta w pierwszym okresie po podpisaniu umowy - gdy chcieli sprawdzić, jakie dokumenty podpisali, a także odstąpić od podpisanych umów (finalnie [...] konsumentów przekazało Spółce informację o odstąpieniu od umowy leasingu konsumenckiego, a [...] konsumentów skutecznie od umowy odstąpiło).

dowód: pismo Pożyczkodawcy z dnia 30 listopada 2021 r., k. 31-40

Konsumenci wskazywali m.in.:

- 1) w skardze z dnia 4 listopada 2021 r.:

„W maju 2021 r. zawarłam umowę pożyczki z Everest Finanse z umową leasingu konsumenckiego. Otrzymałam łączną kwotę pożyczki 2000 zł. Jednakże w umowie znajdują się zapisy, których nie rozumiem. Obecnie pomimo moich wpłat zaległość wynosi ponad 4000 zł. Odsetki rosną w bardzo szybkim tempie. Nie potrafię ich nawet określić.”
- 2) w skardze z dnia 12 września 2021 r.:
 - „Doradca nie udzielił mi żadnych informacji na czym taka umowa (leasingu konsumenckiego - przypis Prezesa Urzędu) polega i jakie są jej zasady.”
 - „Ponieważ sporządzająca umowę przedstawicielka firmy Bocian bardzo się spieszyła nie miałem czasu na przeczytanie tej umowy i podpisałem bez przeczytania jej treści.”
 - „Umowa została sporządzona na tablecie, złożyłem kilkanaście podpisów. Nie wiem jakie dokumenty podpisałem, bo nie udostępniono mi tabletu w celu przeczytania i wydruku tych dokumentów.”
 - „Reklamacja została odrzucona. Powołano się na moją poświadczoną własnoręcznym podpisem znajomość regulaminu, podpisaną umowę sprzedaży, aneks nr (...). Nie mam treści tych dokumentów, ponieważ mi ich nie udostępniono przed podpisaniem. Gdybym te dokumenty znał, nigdy bym ich nie podpisał.”
- 3) w skardze z dnia 30 sierpnia 2021 r.:
 - „Podpisując umowy pożyczek z konsumentami nie udostępnia się treści tych umów w sposób zapewniający dostęp do ich treści, a także w sposób w zasadzie uniemożliwiający zapoznanie się w trakcie spotkania z przedstawicielem firmy pożyczkowej w moim domu.”
 - „Pod koniec dopełniania formalności z zawarciem nowej umowy (aneksu do umowy pożyczki - przypis Prezesa Urzędu) wskazano mi, że istnieje wymóg zawarcia umowy leasingu zwrotnego (taki zastaw - zabezpieczenie spłaty pożyczki według przedstawiciela przedsiębiorcy).”
 - „W umowie (leasingu konsumenckiego - przypis Prezesa Urzędu) też jest mowa o jakiejś umowie sprzedaży powiązanej z umową leasingu.”
 - „Lodówka miała być zabezpieczeniem spłaty tej nowej pożyczki, jak wyraziła się doradca - był to taki warunek zawarcia tej nowej pożyczki. Nie wiem natomiast jak zamrażarko-chłodziarka warta według mnie ok. 300 zł, ok. 8 letnią, kupioną przeze mnie na rynku wtórnym jako używana, może być warta prawie 2000 zł.”
 - „Sam proces zawierania umowy trwał 10 minut, a Pani bardzo się spieszyła, bo miała jeszcze kilka innych umów u innych klientów.”
 - „Złożyłam około 10 podpisów, z czego do dziś nie wiem, co podpisywałam.”
- 4) we wniosku z dnia 1 września 2021 r.:
 - „Zaproponowano mi 2-gą pożyczkę w kwocie 1300 zł. (...) Jak już podpisałam, to okazało się, że mam do spłaty ok. 5000 zł (dopiero po podpisaniu skontaktowałam się z tą Panią (doradcą klienta - przypis Prezesa Urzędu) za kilka dni i dopiero wtedy dowiedziałam się, że podpisałam umowę leasingu konsumenckiego zwrotnego i dlatego mam tyle do oddania.”
 - „Ja dostałam od firmy Bocian 1300 zł pożyczki i o żadnych leasingach przed podpisaniem umowy nie byłam absolutnie poinformowana przez doradcę Panią (...). Gdybym o tym wiedziała, to nigdy w życiu bym się na to nie zgodziła.”
 - „Zdjęcie czyjej kuchenki znajduje się w moich dokumentach, nie mam zielonego pojęcia (...). Ja żadnej kuchenki nawet nie mam.”
 - „Jest to leasing konsumencki zwrotny, który będzie mnie kosztował ponad 2000 zł. Nie wiem, za co mam płacić Bocianowi (...).”
 - „Gdy zadzwoniłam na infolinię, to okazało się, że mogłam dostać 600 zł bez żadnych leasingów, a 1300 zł z leasingiem. Ja przed podpisywaniem umowy nie

byłam absolutnie poinformowana przez doradcę Panią (...) o żadnych takich istniejących warunkach. Uważam, że zostałam bardzo oszukana.”

- 5) w skardze z dnia 28 sierpnia 2022 r.:
 - *„Brałam pożyczki w firmie „Bocian Pożyczki”. Dwa razy podpisując aneks do umowy zostałam zmuszona do podpisania umowy leasingu który był fikcją. Nie dostałam wogóle umowy do wglądu, wszystko było podpisane na tablecie. Pan który dawał mi pożyczkę powiedział że trzeba podpisać umowę leasingu ponieważ firma tego wymaga ale nie wytłumaczył na czym ta umowa polega i ile będę musiała spłacić. Nigdy nie otrzymałam sprzętu który był w umowie leasingu ponieważ on nie istniał. Przedstawiciel firmy bocian pożyczki szukał w internecie zdjęć lodówek, pieców itd. i dołączał do umowy pożyczki. Ja dostając pożyczkę w wysokości 1250 zł spłacałam ponad 4000 zł.”*
- 6) w skardze z dnia 25 sierpnia 2022 r.:
 - *„nie posiadam umowy kupna sprzedaży moich rzeczy a one są wzięte w leasing konsumencki pani która udzielała leasing konsumencki mówi co to za różnica co jest wzięte w leasing nikt tego nie sprawdza aby kasa wpływała leasing konsumencki jak zostawała mała kwota spłacałam następnym leasingiem konsumenckim przedstawiciel tej firmy pobierał kwotę z udzielonego leasingu konsumenckiego na zamknięcie wcześniejszego leasingu konsumenckiego tak było zrobione trzy razy”.*

Także z przedłożonych przez Spółkę reklamacji konsumentów (kierowanych bezpośrednio do Spółki) wynika, że konsumenci skarżyli się, że nie byli informowani, ile i jakie umowy zawierają, jaka jest wysokość łącznego zobowiązania do spłaty, wskazywali, że nie mogli zapoznać się z umową przed jej podpisaniem, jak również próbowali dowiedzieć się, z czego wynika tak wysoka kwota zobowiązania.

dowód: reklamacje konsumenckie załączone do pisma Pożyczkodawcy z dnia 30 listopada 2021 r., k. 160-182

Spółka w roku obrotowym przypadającym na 2022 r., osiągnęła obrót (obliczony zgodnie z art. 106 ust. 3 pkt 1 uokik jako suma przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat) w wysokości [...] zł.

dowód: Informacja Finansowa Everest Finance S.A. za okres od 01.01.2022 r. do 31.12.2022 r., k. 4175-4184

Oceniając przedstawiony stan faktyczny Prezes Urzędu zważył, co następuje

Naruszenie interesu publicznego

Stosownie do art. 1 ust. 1 uokik, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu prowadzona jest w interesie publicznym. Naruszenie interesu publicznego stanowi podstawę do rozstrzygnięcia przez Prezesa Urzędu sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Interes publiczny zostaje naruszony w szczególności wówczas, gdy określonymi działaniami przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska, powodując zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu.

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publiczny, gdyż wiąże się z ochroną praw potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów, którzy mogli być narażeni na negatywne skutki praktyki stosowanej przez Spółkę. Działania Spółki nie dotyczą interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i niedający się porównać z innymi, lecz kręgu konsumentów, którzy mogli (lub nadal mogą) zawrzeć ze Spółką, lub za jej pośrednictwem, umowę kredytu konsumenckiego wraz z umową leasingu konsumenckiego zwrotnego.

Choć zatem działanie Spółki skierowane było do konsumentów będących już jej klientami, to nie było ono podejmowane w stosunku do zindywidualizowanego konsumenta,

tylko do członków grupy wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium, jakim jest uprzednie zawarcie ze Spółką umowy o pożyczkę pieniężną.

Interes publiczny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Z uwagi na to, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez Spółkę interesu publicznego, możliwe jest poddanie kwestionowanych działań Spółki ocenie w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, pod kątem stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Stosowanie przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 uokik, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Natomiast art. 24 ust. 2 uokik stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy, w tym m.in. nieuczciwe praktyki rynkowe.

Dla uznania działania Spółki za niezgodne z zawartym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów należy zatem wykazać, że spełnione zostały łącznie trzy następujące przesłanki:

1. oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
2. zachowanie przedsiębiorcy jest sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami,
3. zachowanie to godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 uokik, przez przedsiębiorcę rozumie się m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2023 r. poz. 221, ze zm.). Jednocześnie art. 4 ust. 1 ww. ustawy stanowi, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Natomiast stosownie do art. 3 Prawa przedsiębiorców, działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Pożyczkodawca jest spółką prawa handlowego wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy - Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000541824 (przy czym przedmiotem przeważającej działalności Spółki są pozostałe formy udzielania kredytów).

Nie ulega zatem wątpliwości, że Spółka posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 uokik. Tym samym Spółka, przy wykonywaniu działalności gospodarczej, podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, a jej działania mogą być oceniane w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Sprzeczność zachowania przedsiębiorcy z prawem

Na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów sankcjonowane jest zachowanie przedsiębiorcy sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami. Sprzeczność z prawem działania lub zaniechania przedsiębiorcy może być ujmowana jako zachowanie

niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa stanowionego. Dobre obyczaje natomiast pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Naruszenie przez przedsiębiorcę przepisów prawa stanowionego lub dobrych obyczajów jest jednocześnie wyrazem naruszenia obowiązującego porządku prawnego, który obejmuje zarówno nakazy i zakazy wynikające z norm prawa powszechnie obowiązującego, jak i nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Rozważenia, przy ocenie możliwości przypisania przedsiębiorcy stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, wymaga zatem kwestia, czy jego zachowanie było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Jednocześnie dla stwierdzenia powyższego bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu, co oznacza, że nie musi być on umyślny.

Ustawodawca w art. 24 ust. 2 uokik nie wskazuje konkretnie, jakiego rodzaju sprzeczność z prawem zachowania przedsiębiorcy stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Dla stwierdzenia naruszenia przez przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ust. 1 uokik, wystarczy stwierdzenie sprzeczności zachowania przedsiębiorcy z prawem lub dobrymi obyczajami.

Z tego względu, przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu jest wykazanie, czy w ustalonym stanie faktycznym Spółka dopuściła się naruszenia:

1/ w odniesieniu do praktyki określonej w punkcie I sentencji decyzji - regulacji dotyczących maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego określonych w art. 8d ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374, ze zm., dalej również jako „ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19”) oraz w art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1028, dalej również „ukk”) w zw. z art. 31zc ww. ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych,

2/ w odniesieniu do praktyki określonej w punkcie II sentencji decyzji - określonego w art. 3 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 845, dalej również jako „upnpr”) zakazu stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych.

A. Ocena praktyki, określonej w punkcie I sentencji decyzji

Spółka pośredniczyła w zawieraniu umów leasingu konsumenckiego zwrotnego i zawierała z konsumentami (podczas tej samej wizyty doradcy klienta) umowy kredytu konsumenckiego (aneksy do umowy pożyczki³) w okresie obowiązywania obniżonego limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego na podstawie przepisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19.

Przepisy te, o charakterze epizodycznym, zastąpiły uregulowania dotyczące maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu zawarte w ustawie o kredycie konsumenckim - w jej art. 36a - które zostały wprowadzone ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1357). W związku z epidemią COVID-19 ustawodawca zdecydował się na czasowe obniżenie maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego, stanowiące formę ochrony kredytobiorców będących konsumentami przed wysokimi kosztami finansowania w odniesieniu do nowo zaciąganych pożyczek. Stosowne regulacje zostały zawarte w art. 8d-8f ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, wprowadzonych do tej ustawy na podstawie ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji

³ Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 1 ukk przez umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki

kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568). Przepisy te weszły w życie w dniu 31 marca 2020 r. i pierwotnie (zgodnie z art. 36 ust. 3 ustawy szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19) art. 8d-8f miały utracić moc po upływie 365 dni od dnia wejścia w życie ustawy zmienianej - tj. z dniem 8 marca 2021 r.

Ponadto, zgodnie z art. 31zc ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 - w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą z dnia 31 marca 2020 r. - po upływie terminu, o którym mowa w art. 36 ust. 3, kredytodawca, o którym mowa w art. 8d-8f, mógł za pozostały okres obowiązywania umowy, pobierać pozaodsetkowe koszty kredytu w wysokości określonej przepisami ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Z uwagi na przedłużający się okres obowiązywania stanu epidemii, ustawą z dnia 21 stycznia 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 159) doprecyzowano lub przedłużono wiele rozwiązań zawartych w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, w tym także te, dotyczące ograniczenia kosztów pozaodsetkowych kredytu konsumenckiego. Na podstawie ww. ustawy zmieniono m.in. brzmienie art. 36 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, w ten sposób, że z ustępu 3 wykreślono słowa „art. 8d - 8f”, oraz dodano ustęp 3a o treści „przepisy art. 8d-8f tracą moc z dniem 30 czerwca 2021 r.”. W art. 31zc ust. 1 wprowadzono odwołanie do art. 36 ust. 3a. Artykuł 36 ust. 3a oraz art. 31zc ust. 1 w nowym brzmieniu weszły w życie w dniu 26 stycznia 2021 r.

Zgodnie zatem z przywołanymi wyżej regulacjami epizodycznymi, w okresie od dnia 31 marca 2020 r. do dnia 30 czerwca 2021 r. obowiązywał limit pozaodsetkowych kosztów kredytu określony według wzoru zamieszczonego w art. 8d ust. 1 tej ustawy, który przedstawiał się następująco:

$$MPKK \leq (K \times 15\%) + (K \times n/R \times 6\%)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK - maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K - całkowitą kwotę kredytu,

n - okres spłaty wyrażony w dniach,

R - liczbę dni w roku.

Zgodnie z art. 8d ust. 3 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego nie mogą być wyższe od 45% całkowitej kwoty kredytu. Zaś stosownie do art. 8d ust. 4 pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej:

1) maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone w sposób określony w ust. 1 lub 2, lub

2) 45% całkowitej kwoty kredytu.

Art. 8f ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 przewidywał przy tym, że naruszenie przepisów, o których mowa m.in. w art. 8d tej ustawy, może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 uokik.

Zgodnie z przywoływanym wyżej art. 31zc ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, po upływie okresu obowiązywania przepisów zawartych w art. 8d-8f tej ustawy, kredytodawca mógł za pozostały okres obowiązywania umowy pobierać pozaodsetkowe koszty kredytu w wysokości określonej przepisami ustawy kredycie konsumenckim, przewidującej następujące regulacje zawarte w jej art. 36a:

„1. Maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru:

$$MPKK \leq (K \times 25\%) + (K \times n/R \times 30\%)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK - maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K - całkowitą kwotę kredytu,

n - okres spłaty wyrażony w dniach,

R - liczbę dni w roku.

2. Pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu.

3. Pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone w sposób określony w ust. 1 lub całkowitą kwotą kredytu.”

Należy przy tym podkreślić, iż co do zasady przypadki dotyczące konieczności uwzględniania przy wyliczeniach dotyczących pozaodsetkowych kosztów kredytu - obok ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 - także ustawy o kredycie konsumenckim, odnoszą się do sytuacji, gdy finansowanie zostało udzielone na okres nie krótszy niż 30 dni. Tak też jest w niniejszej sprawie, gdyż umowy z konsumentami zawierane były na okresy dłuższe, przykładowo: 44, 56, 62, 66 lub 70 tygodni.

Natomiast w przypadku umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, zawieranej na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, ze zm.), koszty związane z umową (tj. wynagrodzenie pieniężne Finansującego w postaci sumy rat leasingowych) nie były (i nie są) limitowane - z uwagi bowiem na konstrukcję oferowanej przez Przedsiębiorców umowy leasingu (która nie przewidywała obowiązku nabycia przedmiotu umowy przez konsumenta), była ona co do zasady wyłączona spod reżimu przepisów ustawy o kredycie konsumenckim na podstawie jej przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2⁴), a zatem także spod reżimu przepisów dotyczących dopuszczalnego limitu kosztów pozaodsetkowych.

Spółka jednak, wykorzystując w ramach produktów oferowanych szerokiej rzeszy swoich dotychczasowych pożyczkobiorców także inną formę umowy (leasing konsumencki zwrotny), w przypadku której koszty nie były limitowane (w przeciwieństwie do oferowanej jednocześnie umowy kredytu konsumenckiego) stworzyła model finansowania, w którym część środków udostępniana była konsumentowi na podstawie aneksu do zawartej uprzednio umowy pożyczki, a część na podstawie jednocześnie oferowanego (na podstawie udzielonego Spółce przez Finansującego pełnomocnictwa) leasingu konsumenckiego zwrotnego.

Ponieważ powyższy model finansowania wykorzystywany był przez Spółkę wyłącznie w okresie obowiązywania obniżonych limitów pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego, w efekcie pozwolił na oferowanie finansowania powiązanego z kosztami przekraczającymi tak obniżone limity ustawowe.

Był to przy tym model finansowania o konstrukcji z zasady niekorzystnej dla konsumenta i z zasady korzystnej dla obu Przedsiębiorców, bo skutkującej możliwością pobierania łącznych kosztów związanych z całością finansowania na bardzo wysokim poziomie, omijającym ustawowe limity ustalone dla finansowania kredytem konsumenckim, a także omijającym ustawowy obowiązek dokonywania oceny zdolności kredytowej konsumenta na pełną kwotę finansowania (przy czym trudno uznać, by przedmiot leasingu mógł stanowić jakąkolwiek formę zabezpieczenia zobowiązania konsumenta, z uwagi na relację jego niewielkiej wartości do wartości zobowiązania wynikającego z umowy leasingu). Z punktu widzenia konsumenta natomiast, taki mieszany model finansowania, skutkujący zawarciem jednocześnie trzech umów (aneksu do umowy pożyczki, umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego i umowy sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego) z dwoma Przedsiębiorcami oraz koniecznością zapłaty bardzo wysokich kosztów (w tym z tytułu użytkowania już raz nabytych przez niego sprzętów, użytkowanych do tej pory w sposób bezkosztowy) był ekonomicznie nieuzasadniony - mając bowiem rzeczywisty wybór oraz świadomość, jak kształtują się koszty poszczególnych elementów finansowania, konsument zaciągałby raczej wyłącznie dodatkowy kredyt konsumencki (w celu zapłaty jak najniższych kosztów). W tym miejscu należy także podkreślić, że zarówno okoliczności i sposób oferowania obu produktów finansowych, jak i zasady, na jakich zawierane były poszczególne umowy wraz z dokumentacją im towarzyszącą, sprzyjał dezorientacji konsumenta w tym zakresie (ze skarg konsumentów wynika przy tym, że mylący przekaz co do charakteru umowy leasingu pochodził również bezpośrednio od doradców klienta, którzy

⁴ Zgodnie z tym przepisem ustawy nie stosuje się do umów leasingu, jeżeli umowa nie przewiduje obowiązku nabycia przedmiotu umowy przez konsumenta

mieli określać tę umowę jako formę zastawu bądź zabezpieczenia pożyczki) - powyższa kwestia zostanie szerzej rozwinięta w uzasadnieniu praktyki określonej w pkt. II sentencji decyzji.

Nie sposób także nie odnotować, że w praktyce umowy leasingu dzieliły losy finansowania pożyczką - i w dużej części przypadków (przy braku jakiegokolwiek uzasadnienia ekonomicznego) przy okazji kolejnego aneksu do umowy pożyczki (czyli po ok. 5-6 miesiącach) ulegały rozwiązaniu, i w ich miejsce zawierana była kolejna umowa leasingu (mogąca mieć za przedmiot ten sam sprzęt)⁵. Ponieważ wcześniejsze rozwiązanie umowy leasingu skutkowało i tak koniecznością uiszczenia pozostałych do spłaty rat leasingowych (z niewielkim tylko upustem), to kolejne umowy wiązały się z koniecznością zwiększenia rozmiarów zobowiązania konsumenta, gdyż umowy sprzedaży do umowy leasingu musiały opiewać na wyższe kwoty (z których to kwot część przeznaczona była na uregulowanie zobowiązań konsumenta wynikających z poprzedniej, wcześniej rozwiązywanej umowy). Ponieważ zatem konsument zobowiązany był i tak do zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z przedmiotu leasingu przez okres obowiązywania pierwotnej umowy, to wcześniejsze rozwiązanie tej umowy i zawarcie kolejnej umowy leasingu nie znajdowało żadnego uzasadnienia i powodowało jedynie wpadanie konsumenta w spiralę zadłużenia.

Choć zatem formalnie jako Finansujący występował Everest Finance Sp. z o.o. Sp. k., to jednak wskazać należy na ścisłe powiązania pomiędzy oboma Przedsiębiorcami, współdziałanie w celu pozyskania do finansowania w drodze leasingu dużej grupy pożyczkobiorców Spółki i uzyskanie z tego tytułu przez Spółkę [...], i to pomimo braku zaangażowania własnych kapitałów do procesu finansowania, natomiast przy wykorzystaniu zasobów osobowych i technicznych, którymi Spółka już wcześniej dysponowała (a także pozyskanego już wcześniej portfela klientowskiego).

Powyższe okoliczności wskazują na jedynie instrumentalne wykorzystanie instytucji leasingu zwrotnego w celu zrekompensowania obniżonych czasowo dopuszczalnych kosztów finansowania kredytem konsumenckim przez Spółkę. W stworzonym modelu, finansowanie w postaci leasingu konsumenckiego zwrotnego oferowanego wraz z kredytem konsumenckim stanowiło zatem narzędzie, pozwalające uzyskać Spółce wyższe koszty finansowania i obejść ustawowe limity przewidziane dla kredytu konsumenckiego.

Podkreślenia wymaga w tym kontekście również specyfika leasingu zwrotnego jako usługi, której charakter jest - w ujęciu ekonomicznym - tożsamy z usługą finansową w postaci udzielania kredytów czy pożyczek (gdyż sprowadza się w istocie do refinansowania poniesionych przez leasingobiorcę wydatków na nabycie przedmiotu leasingu).

W ocenie Prezesa Urzędu, zarówno same kwoty finansowania, jak i koszty związane z oferowanym jednocześnie przez Spółkę finansowaniem (w postaci kredytu konsumenckiego oraz leasingu konsumenckiego zwrotnego, i to pomimo jego formalnego wyłączenia spod reżimu ustawy o kredycie konsumenckim) należy w konsekwencji rozpatrywać łącznie w kontekście parametrów przyjmowanych do wyliczenia pozaodsetkowych kosztów kredytu w umowach zawartych w okresie od dnia 15 maja 2020 r. do dnia 16 czerwca 2021 r. - tj. z zastosowaniem ograniczeń zawartych w art. 8d ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 oraz w art. 36a ukk. W związku z powyższym, zasadnym jest przyjęcie, że w przypadku przykładowego finansowania wskazanego powyżej:

- 1/ przy całkowitej kwocie kredytu z dnia 16 lipca 2020 r. w łącznej wysokości 2188 zł (na 62 tygodnie) - łączne koszty pozaodsetkowe wyniosły 1642,66 zł,
- 2/ przy całkowitej kwocie kredytu z dnia 17 sierpnia 2020 r. w łącznej wysokości 2254 zł (na 66 tygodni) - łączne koszty pozaodsetkowe wyniosły 1794,87 zł,
- 3/ przy całkowitej kwocie kredytu z dnia 14 września 2020 r. w łącznej wysokości 2358 zł (na 66 tygodni) - łączne koszty pozaodsetkowe wyniosły 1843,71 zł,
- 4/ przy całkowitej kwocie kredytu z dnia 14 listopada 2020 r. w łącznej wysokości 2618 zł (na 74 tygodnie) - łączne koszty pozaodsetkowe wyniosły 2274,33 zł.

⁵ Zawarcie przez konsumenta kolejnej umowy leasingu po zawarciu porozumienia rozwiązującego wcześniejszą umowę miało miejsce w [...] przypadkach

We wszystkich powyższych przypadkach finansowanie udzielane przez Spółkę (lub za jej pośrednictwem) nie miało charakteru długoterminowego (nie przekraczało 1,5 roku), tym niemniej okres kredytowania przekraczał okres obowiązywania ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19. Dlatego, w ocenie Prezesa Urzędu, dla wyliczenia dopuszczalnego maksymalnego poziomu kosztów pozaodsetkowych dla finansowań, wskazanych w przytoczonych powyżej przykładach, należy przyjąć wzór określony w art. 8d ust.1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 (dla okresu od daty udzielenia finansowania do dnia 8 marca 2021 r.⁶) oraz wzór określony w art. 36a ust. 1 ukk (dla okresu od dnia 9 marca 2021 r. do końca okresu finansowania) - w takich bowiem przypadkach pożyczkodawca zobowiązany jest uwzględnić proporcjonalnie limity pozaodsetkowych kosztów kredytu dla dwóch okresów - pierwszy z ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, a drugi z ukk.⁷

Wyliczenia maksymalnego poziomu kosztów pozaodsetkowych (MPKK) w oparciu o ustawę o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 oraz ukk przedstawiają się zatem następująco:

1/ dla finansowania z dnia 16 lipca 2020 r.⁸

MPPK do 8 marca 2021 r. - w oparciu o ustawę o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19:

$$\text{MPKK} \leq [(2188 \text{ zł} \times 15\%) + (2188 \text{ zł} \times 169/366 \times 6\%) + (2188 \text{ zł} \times 265/365 \times 6\%)] \times 236/434$$
$$\text{MPKK} \leq 263,26 \text{ zł}$$

MPPK od 9 marca 2021 r. do końca okresu finansowania - w oparciu o ukk:

$$\text{MPKK} \leq [(2188 \text{ zł} \times 25\%) + (2188 \text{ zł} \times 434/365 \times 30\%)] \times 198/434$$

$$\text{MPKK} \leq 605,63 \text{ zł}$$

MPPK mogłoby być łącznie nie większe lub równe **868,89 zł**, a pozaodsetkowe łączne koszty kredytu z obu umów wyniosły **1642,66 zł**.

2/ dla finansowania z dnia 17 sierpnia 2020 r.⁹

MPPK do 8 marca 2021 r. - w oparciu o ustawę o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19:

$$\text{MPKK} \leq [(2254 \text{ zł} \times 15\%) + (2254 \text{ zł} \times 137/366 \times 6\%) + (2254 \text{ zł} \times 325/365 \times 6\%)] \times 204/462$$
$$\text{MPKK} \leq 224,80 \text{ zł}$$

MPPK od 9 marca 2021 r. do końca okresu finansowania - w oparciu o ukk:

$$\text{MPKK} \leq [(2254 \text{ zł} \times 25\%) + (2254 \text{ zł} \times 462/365 \times 30\%)] \times 258/462$$

$$\text{MPKK} \leq 792,65 \text{ zł}$$

MPPK mogłoby być łącznie nie większe lub równe **1017,45 zł**, a pozaodsetkowe łączne koszty kredytu z obu umów wyniosły **1794,87 zł**.

3/ dla finansowania z dnia 14 września 2020 r.¹⁰

MPPK do 8 marca 2021 r. - w oparciu o ustawę o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19:

$$\text{MPKK} \leq [(2358 \text{ zł} \times 15\%) + (2358 \text{ zł} \times 109/366 \times 6\%) + (2358 \text{ zł} \times 353/365 \times 6\%)] \times 176/462$$
$$\text{MPKK} \leq 202,89 \text{ zł}$$

MPPK od 9 marca 2021 r. do końca okresu finansowania - w oparciu o ukk:

$$\text{MPKK} \leq [(2358 \text{ zł} \times 25\%) + (2358 \text{ zł} \times 462/365 \times 30\%)] \times 286/462$$

⁶ tj. do pierwotnej daty obowiązywania obniżonego limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu - z uwagi na okoliczność, że wskazane w uzasadnieniu przykładowe umowy zawarte zostały przed dniem 26 stycznia 2021 r.

⁷ Zgodnie z art. 31zc ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 (zgodnie z którym, po upływie okresu obowiązywania przepisów zawartych w art. 8d-8f tej ustawy, kredytodawca mógł za pozostały okres obowiązywania umowy pobierać pozaodsetkowe koszty kredytu w wysokości określonej przepisami ustawy kredycie konsumenckim). Natomiast art. 31zc ust. 2 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 stanowił przy tym, że okres, o którym mowa w ust. 1, nie jest uwzględniany przy obliczaniu maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim

⁸ n - okres spłaty wyrażony w dniach to: 236 dni – od 16 lipca 2020 r. do 8 marca 2021 r. oraz 198 dni – od dnia 9 marca 2021 r.; całkowita kwota kredytu – 2188 zł.

⁹ okres spłaty wyrażony w dniach to: 204 dni – od 17 sierpnia 2020 r. do 8 marca 2021 r. oraz 258 dni – po dniu 9 marca 2021 r.; całkowita kwota kredytu – 2254 zł

¹⁰ okres spłaty wyrażony w dniach to: 176 dni – od 14 września 2020 r. do 8 marca 2021 r. oraz 286 dni – od dnia 9 marca 2021 r.; całkowita kwota kredytu – 2358 zł

MPKK <= 919,22 zł

MPPK mogłoby być łącznie nie większe lub równe **1122,11 zł**, a pozaodsetkowe łączne koszty kredytu z obu umów wyniosły **1843,71 zł**.

4/ dla finansowania z dnia 14 listopada 2020 r.¹¹

MPPK do 8 marca 2021 r. - w oparciu o ustawę o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19:

MPKK <= [(2618 zł x 15%) + (2618 zł x 48/366 x 6%) + (2618 zł x 470/365 x 6%)] x 115/518

MPKK <= 136,67 zł

MPPK od 9 marca 2021 r. do końca okresu finansowania - w oparciu o ukk:

MPKK <= [(2618 zł x 25%) + (2618 zł x 518/365 x 30%)] x 403/518

MPKK <= 1376,34 zł

MPPK mogłoby być łącznie nie większe lub równe **1513,01 zł**, a pozaodsetkowe łączne koszty kredytu z obu umów wyniosły **2274,33 zł**.

Powyższe obliczenia Prezesa Urzędu wskazują, że udzielanie przez Spółkę finansowania kredytem konsumenckim jednocześnie z finansowaniem (za pośrednictwem Spółki) w formie leasingu konsumenckiego zwrotnego skutkowało pobieraniem przez Spółkę w całym okresie finansowania, łącznych pozaodsetkowych kosztów kredytu wyższych niż obliczone według reguł zawartych w art. 8d ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 oraz w art. 36a ukk. Takie działanie stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 uokik, w związku z art. 8f o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19.

B. Ocena praktyki, określonej w punkcie II sentencji decyzji

Zakwestionowana przez Prezesa Urzędu praktyka Spółki polega na nieprzekazywaniu konsumentom w sposób jasny, jednoznaczny i we właściwym czasie, tj. przed zawarciem umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, istotnych informacji dotyczących formy uzyskiwanego finansowania oraz związanych z nią kosztów, potrzebnych konsumentowi do podjęcia decyzji o zawarciu aneksu do umowy pożyczki wraz z umową leasingu konsumenckiego zwrotnego i umową sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego.

Działanie wprowadzające w błąd przez zaniechanie kwalifikowane jest jako nieuczciwa praktyka rynkowa w rozumieniu przepisów upnpr. Stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych jest zakazane (art. 3 upnpr). Zgodnie z art. 4 ust. 1 upnpr praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzeczne z prawem kodeksu dobrych praktyk - przy czym praktyki te nie podlegają ocenie w świetle przesłanek określonych w ust. 1 (art. 4 ust. 2 upnpr).

Wprowadzenie w błąd z kolei może polegać na działaniu bądź na zaniechaniu działania przez przedsiębiorcę. I tak, praktykę rynkową uznaje się za zaniechanie wprowadzające w błąd, jeżeli pomija istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy i tym samym powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął (art. 6 ust. 1 upnpr). Wprowadzającym w błąd zaniechaniem może być w szczególności zatajenie lub nieprzekazanie w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu (art. 6 ust. 3 pkt 1 upnpr) - przy czym, w razie wątpliwości, za istotne informacje, o których mowa powyżej, uważa się

¹¹ okres spłaty wyrażony w dniach to: 115 dni – od 14 listopada 2020 r. do 8 marca 2021 r. oraz 403 dni – od dnia 9 marca 2021 r.; całkowita kwota kredytu – 2618 zł

informacje, które przedsiębiorca stosujący praktykę rynkową jest obowiązany podać konsumentom na podstawie odrębnych przepisów (art. 6 ust. 2 upnr). Należy zwrócić uwagę, że polski ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „istotne informacje” (ich zakres ma zatem charakter otwarty). Można przyjąć, że są to informacje, które mogą wpłynąć na możliwość dokonania przez konsumenta racjonalnego wyboru, szczególnie takie, które mogą wpływać na to, że konsumenci mogą z powodu takiej informacji zawrzeć właśnie daną umowę bądź zawrzeć umowę właśnie z danym przedsiębiorcą. Stąd też zarówno zatajenie przekazania informacji, jak i podanie informacji w sposób dwuznaczny, niezrozumiały czy też w nieodpowiednim czasie mieści się w zakresie tego pojęcia. Zatem z nieuczciwymi praktykami rynkowymi wprowadzającymi w błąd przez zaniechanie mamy do czynienia w sytuacji, gdy przedsiębiorca pomija istotne informacje, do udzielenia których jest zobowiązany względem przeciętnego konsumenta. Skutkiem takiego działania przedsiębiorcy jest powstanie na tej podstawie błędnego wyobrażenia odnośnie do stanu rzeczywistego, co potencjalnie lub realnie może wpłynąć na podjęcie decyzji przez przeciętnego konsumenta, której inaczej mógłby nie podjąć. Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym zakazuje bowiem zarówno faktycznego, jak i potencjalnego zniekształcania zachowań rynkowych konsumentów. Bez znaczenia pozostaje przy tym kwestia motywacji, zamiaru, czy świadomości sprawcy. Nie jest konieczne, aby niedozwolone działanie było podjęte np. z zamiarem osiągnięcia zysku, wprowadzenia w błąd. Już samo zagrożenie interesu konsumentów stanowi przedmiot ochrony prawnej.¹²

Dodatkowo, przy ocenie, czy praktyka rynkowa wprowadza w błąd przez zaniechanie, należy uwzględnić wszystkie jej elementy oraz okoliczności wprowadzenia produktu na rynek, w tym sposób jego prezentacji (art. 6 ust. 5 upnr).

Na gruncie europejskim przepisy implementowane przez ustawę o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym zawarte są w dyrektywie 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11.05.2005 r. dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającej dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. Urz. UE L 2005, No 149, p. 22). Przedmiotowa Dyrektywa wskazuje, że praktyka handlowa wprowadzająca w błąd ma miejsce, jeżeli w konkretnym przypadku, biorąc pod uwagę wszystkie jej cechy i okoliczności oraz ograniczenia środka przekazu, pomija ona istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi, stosownie do okoliczności, do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej transakcji i tym samym powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej transakcji, której inaczej by nie podjął. Za wprowadzające w błąd uznaje się również zaniechanie, jeżeli (...) przedsiębiorca zataja lub w sposób niejasny, niezrozumiały, dwuznaczny lub z opóźnieniem przekazuje istotne informacje, o których mowa w tym ustępie, lub nie ujawnia komercyjnego celu praktyki, jeżeli nie wynika on jasno z kontekstu i jeżeli powoduje to lub może spowodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej transakcji, której inaczej by nie podjął (art. 7 ust. 1-2).

W świetle powyższych regulacji ustawodawca uznał, że etap przed zawarciem umowy (etap przedkontraktowy) wymaga ustanowienia szczególnych instrumentów ochronnych interesu konsumenta przed zatajeniem lub nieprzekazaniem informacji o istotnym znaczeniu z punktu widzenia podjęcia przez konsumenta decyzji. Przed zawarciem umowy konsument ma uzyskać od przedsiębiorcy pełne informacje dotyczące produktu, aby móc podjąć decyzję w sposób niezakłócony i świadomy. Jak wskazuje się w orzecznictwie - niepodanie informacji, istotnych dla konsumenta w aspekcie możliwości podjęcia przez niego świadomej decyzji gospodarczej dotyczącej umowy, godzi w jedno z podstawowych praw konsumenckich, tj. w prawo do uzyskania rzetelnej, transparentnej i pełnej wiedzy o przedmiocie i warunkach transakcji. Brak podania konsumentom istotnych informacji

¹² por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 maja 2017 r., VI ACA 1788/14

wprowadza w błąd, a przez to może przyczynić się do podjęcia przez konsumenta decyzji rynkowej, której w innych okolicznościach by nie podjął.¹³

Informacje powinny więc zostać przekazane konsumentowi w sposób umożliwiający fizyczne zapoznanie się z nimi, jak również ich zrozumienie, i w czasie, który umożliwi konsumentowi podjęcie decyzji transakcyjnej. Oceny, czy informacje zostały udzielone prawidłowo z tego punktu widzenia, dokonuje się przy wzięciu pod uwagę, czy określona praktyka jest skierowana do grupy konsumentów szczególnie podatnych na wpływ praktyki.

Regulacje dotyczące przeciwdziałania nieuczciwym praktykom rynkowym odwołują się do kategorii przeciętnego konsumenta. Przepis art. 2 pkt 8 upnpr za przeciętnego uznaje konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny. Wskazanie na cechy takie, jak dostateczne poinformowanie, uwaga oraz ostrożność, określa pewien zespół cech mentalnych konsumenta (jego „przeciętność”), polegającą na tym, że z jednej strony można wymagać od niego pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości. Z drugiej strony nie można uznać, że jego wiedza jest kompletna i profesjonalna oraz że konsument nie ma prawa pewnych rzeczy nie wiedzieć. Przeciętny konsument nie posiada wiedzy specjalistycznej w danej dziedzinie, ale przede wszystkim rozumie kierowane do niego informacje i potrafi je wykorzystać do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej produktu. Nie jest naiwny, ale z drugiej strony nie potrafi ocenić sytuacji tak jak profesjonalista. Niemniej jednak nawet ostrożny, uważny konsument ma prawo do rzetelnej informacji, która - przy założeniu dokonania z jego strony aktów staranności celem zrozumienia istoty kierowanych do niego przez przedsiębiorcę informacji (przy czym w niniejszej sprawie powyższe sprowadzałoby się m.in. do konieczności upominania się przez konsumenta o dokumenty, których przedsiębiorca z zasady nie przekazywał) - nie będzie wprowadzać w błąd. Ustalając model przeciętnego konsumenta w konkretnej sprawie należy uwzględnić czynniki społeczne, kulturowe, językowe i przynależność danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się grupę dającą się jednoznacznie zidentyfikować ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna czy umysłowa, która z tego względu jest szczególnie podatna na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego dotyczy praktyka rynkowa.

W ocenie Prezesa Urzędu, klienci instytucji pożyczkowych (a więc także klienci Spółki), wywodzą się z różnych kręgów i trudno im przypisać jakieś cechy szczególne. Pożyczki biorą osoby w różnym wieku, z różnym poziomem wiedzy i wykształcenia i będące w różnej sytuacji zawodowej. Nie można więc uznać, by klientami Spółki były osoby o szczególnie dużej wiedzy o produktach finansowych. Poziom przeciętnego konsumenta w przypadku usług Spółki nie odbiega od średniej w społeczeństwie. Taka osoba jest dostatecznie uważna i ostrożna. Potrafi porównać oferty, wie, na jakie elementy tych ofert należy zwrócić uwagę, by wybrać ofertę najkorzystniejszą. Klienci Spółki potrafią zrozumieć kierowane do nich informacje oraz umieją podjąć - w oparciu o ten przekaz - świadomą decyzję co do oferty i produktów Spółki, o ile ta wiedza zostanie im przekazana w sposób zrozumiały i jednoznaczny i mogą się z nią zapoznać w czasie, który na to pozwoli.

Tym niemniej, niezależnie od wskazanych powyżej walorów mentalnych przeciętnego konsumenta, należy zauważyć, że klientami Spółki są często osoby w trudnej sytuacji finansowej, którym może nie starczać środków na zaspokajanie podstawowych potrzeb, i dlatego są zmuszone do zaciągania kolejnych zobowiązań - a zatem założenie, że wszystkie te osoby mogą posiadać odpowiedni sprzęt umożliwiający korzystanie z Internetu, jak również sam dostęp do Internetu, niekoniecznie może być założeniem uprawnionym.

Jak wskazano wyżej, w czasie wizyty doradcy konsument mógł zawrzeć dwie różne umowy, z których uzyskiwał dodatkowe (w stosunku do uprzednio zaciągniętej pożyczki) środki finansowe. Proces zawierania umów (zarówno aneksu do umowy pożyczki, jak i umowy sprzedaży przedmiotu leasingu), a także podpisywanie dokumentów towarzyszących odbywało się w całości i wyłącznie na ekranie tabletu doradcy klienta. Konsument mógł zapoznać się z ich treścią poprzez odczyt z ekranu tabletu. Wprawdzie udostępnianie

¹³ por. wyrok SOKIK z dnia 6 września 2016 r., XVII AmA 35/16

konsumentowi projektu umowy oraz formularza informacyjnego do kredytu konsumenckiego następowało także poprzez jego przesłanie na Konto Klienta w Serwisie Zewnętrznym - udostępnienie to miało jednak miejsce w trakcie trwania wizyty doradcy, w momencie przystępowania do zawierania umowy na tablecie. Z uwagi na powyższe okoliczności trudno uznać, że konsument miał realną możliwość zapoznania się z treścią projektu umowy oraz formularza informacyjnego przed złożeniem podpisu pod umową na tablecie - co może wskazywać także na iluzoryczność wypełnienia obowiązku udzielenia konsumentowi informacji w tym zakresie na etapie przedkontraktowym. Tym bardziej, że finansowanie w postaci leasingu konsumenckiego (którego częścią była również umowa sprzedaży do umowy leasingu) mającego za przedmiot sprzęty gospodarstwa domowego czy rtv, nie jest produktem powszechnie oferowanym na rynku, a przez to jest formą finansowania nieznaną szerokiemu gronu konsumentów (nie była też znana klientom Spółki, w przeciwieństwie do umów kredytu konsumenckiego, które konsumenci już uprzednio ze Spółką zawierali) i wymagała przekazania starannej i precyzyjnej informacji o produkcie, tak, aby konsument mógł świadomie się na nią zdecydować.

Podobnie w przypadku formularza informacyjnego do kredytu konsumenckiego - konsument mógł zapoznać się z nim poprzez odczyt z ekranu tabletu, a następnie zostawał on przekazany przez Spółkę - przed zawarciem aneksu - do Serwisu Zewnętrznego.

Przedstawianie konsumentowi na tablecie głównych cech świadczenia nie może być jednak uznane za dokonane w sposób jasny i zrozumiały. Na ekranie tabletu konsument może zapoznać się (teoretycznie, gdyż faktycznie do zapoznania się i możliwości zrozumienia treści mogło nie dochodzić) z kilkunastoma dokumentami towarzyszącymi zawarciu aneksu do umowy pożyczki (przy czym sam aneks jest obszernym, 9-stronnicowym dokumentem, zawierającym wiele definicji, zredagowanym językiem prawniczym, trudnym do zrozumienia przez przeciętnego konsumenta), a także kompletem dokumentów towarzyszących zawarciu umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego (w tym umową sprzedaży przedmiotu leasingu), wyrażał kilkanaście rozmaitych zgód, tyle samo oświadczeń różnej treści oraz składał rozliczne podpisy. W treści skarg konsumenckich powtarza się także ta okoliczność, że doradca w trakcie wizyty bardzo się spieszył, że treść umowy nie była udostępniana konsumentowi do zapoznania się, że doradca klienta jedynie podsuwał tablet do złożenia podpisu przez konsumenta. Powyższe wskazuje na stwarzanie takich warunków, w których dokładne weryfikowanie przez konsumenta treści dokumentów na tablecie należącym do osoby trzeciej (przedstawiciela Spółki) w trakcie wizyty doradcy klienta w domu konsumenta nie było możliwe.

Spółka nie weryfikuje także, czy konsument ma możliwość korzystania z Konta Klienta założonego w Serwisie Zewnętrznym, na które przekazywane są - jeszcze przed zawarciem danej umowy - projekty zawieranych umów, a także formularz informacyjny do kredytu konsumenckiego (opierając się na oświadczeniu konsumenta złożonym - jako jedno z wielu zgód i oświadczeń - na ekranie tabletu).

Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że konstrukcję modelu udzielania konsumentom łączonego finansowania, w części pożyczkowej polegającego na dobieraniu dodatkowej kwoty pożyczki do już posiadanego (i nie spłaconego) zadłużenia, obudowanego w większości przypadków umowami dodatkowymi, a w części leasingowej polegającej na uzyskaniu ceny sprzedaży (w prawie [...] przypadków obciążonej dodatkowo kwotą rozliczenia wynikającego z poprzednio zawartej umowy leasingu) - cechuje - z punktu widzenia konsumenta - niejasność i nieprzejrzystość co do faktycznych przepływów finansowych wynikających z obu źródeł finansowania, jak również kosztów związanych z kwotami uzyskanymi z poszczególnych źródeł finansowania i relacji tych kosztów do uzyskanych sum pieniężnych. Wszystkie dokumenty, z których mogły wynikać powyższe parametry sporządzane były bowiem jedynie w formie dokumentowej i - co do zasady - nie były przekazywane na Konto Klienta (w szczególności te, w treści których konsument dokonywał zadysponowania uzyskanymi środkami).

W tym kontekście warto wskazać na następujące okoliczności związane z oferowaniem i zawieraniem przedmiotowych umów:

- konsument nie składał żadnego wniosku w zakresie swoich potrzeb finansowych, w szczególności nie składał wniosku o udzielenie dodatkowej kwoty pożyczki,
- wniosek o zawarcie umowy leasingu (z którego wynikała wartość przedmiotu leasingu) wypełniany był (na tablecie) przez doradcę klienta i nie był (w żadnym czasie) przekazywany na Konto Klienta;
- z zawartej w formie papierowej umowy leasingu nie wynikała cena sprzedaży przedmiotu leasingu,
- kwota udzielonego finansowania stanowiła sumę całkowitej kwoty pożyczki z aneksu do umowy pożyczki i ceny sprzedaży z umowy sprzedaży (obie umowy zawierane wyłącznie w formie dokumentowej na ekranie tabletu),
- kwota finansowania przekazywana była często w modelu mieszanym - częściowo w gotówce, częściowo w formie zasilenia karty przedpłaconej,
- konsument kwitował otrzymanie ww. środków poprzez złożenie podpisu na ekranie tabletu,
- oświadczenia konsumenta dotyczące sposobu zadysponowania uzyskanych środków (Oświadczenie Pożyczkodawcy, Oświadczenie Sprzedawcy - z których wynikało, na jakie tytuły przeznaczone mają zostać środki uzyskane z pożyczki oraz umowy sprzedaży, jak również wynikało upoważnienie dla Spółki do dokonania pobrania z kwot zasilenia na karcie przedpłaconej płatności za przedmiotowe tytuły) składane były na ekranie tabletu i nie były przekazywane na Konto Klienta,
- ze środków, którymi zasilona miała zostać karta przedpłacona, Spółka pobierała (z góry) kwoty płatności za usługi dodatkowe (w postaci różnych typów ubezpieczenia), jak również kwoty wynikające z rozliczenia poprzedniej umowy leasingu (w przypadku zawierania kolejnej umowy tego rodzaju); z przedłożonych dokumentów wynikają również przypadki, gdzie całość kwoty zasilenia karty zostawała przez Spółkę pobrana tytułem tego typu płatności (na rzecz Spółki, Finansującego lub ubezpieczyciela),
- konsument przed złożeniem pokwitowania mógł sprawdzić stan zasilenia karty przedpłaconej wyłącznie poprzez dedykowany serwis internetowy banku-wydawcy karty bądź dzwoniąc do centrum obsługi kart tego banku.

Ze skarg konsumenckich oraz składanych reklamacji wynika nadto, że konsumenci identyfikowali poprawnie środki, które otrzymywali w gotówce, a nie identyfikowali jako udzielonego finansowania tych środków, które mieli otrzymać na karcie przedpłaconej, z której Spółka pobierała środki tytułem zapłaty za usługi dodatkowe lub rozliczenie poprzedniej umowy leasingu.

Z tych samych źródeł wynika, że konsumenci nie identyfikowali także odrębności formalnej obu Przedsiębiorców, pozostając w przekonaniu, że finansowanie zostało im udzielone przez Bocian Pożyczki - wszystkie umowy podpisywali z doradcą klienta, spłat z obu tytułów dokonywali także do jego rąk; również karta spłat dotyczyła obu tytułów płatności.

Biorąc zatem pod uwagę obowiązujące w Spółce procedury w zakresie oferowania pożyczek konsumenckich oraz leasingu konsumenckiego zwrotnego należy stwierdzić, że tak ukształtowany proces zawierania przez doradców klienta umów z konsumentami mógł skutkować ograniczeniem zdolności konsumentów do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej zawieranej umowy - w szczególności wywoływać mógł w konsumentach dezorientację, niedoinformowanie, wywołanie błędnego przekonania na jakiej podstawie i w jakiej kwocie uzyskują dodatkowe środki finansowe i jakimi kosztami zostaną obciążeni z każdego z tych tytułów (zwłaszcza w przypadku tak znacznej dysproporcji po stronie kosztów umowy w przypadku znanej konsumentom umowy pożyczki i nieznaney im umowy leasingu konsumenckiego, jak wykazana wyżej - z punktu widzenia konsumenta szczególnie istotna wydaje się zatem proporcja kwoty uzyskiwanej z tytułu pożyczki do kwoty uzyskanej z tytułu sprzedaży przedmiotu leasingu). Tym bardziej, że w przypadku zawierania kolejnej umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, jeśli poprzednia umowa była jeszcze nierozliczona, wypłacane konsumentowi środki zasilające kartę przedpłaconą mogły zostać pomniejszone o kwotę zobowiązania konsumenta z tytułu rozliczenia poprzedniej umowy (jak wyżej wskazano - wszystkie wnioski, oświadczenia i porozumienia w tym zakresie także składane i

podpisywane były przez konsumenta wyłącznie na tablicy doradcy klienta, ale nie wszystkie przy tym przesyłane były następnie do Serwisu Zewnętrznego). Mogło to dodatkowo zwiększać dezorientację konsumentów i prowadzić do zniekształcenia procesu decyzyjnego konsumenta poprzez wytworzenie w jego umyśle mylnego przekonania co do transakcji, w którą się angażuje (co nie miałyby miejsca, gdyby nie wprowadzające w błąd działania Spółki). Gdyby bowiem konsument miał świadomość, ile kosztów łącznie ma zapłacić z tytułu uzyskanego finansowania na podstawie wszystkich zawieranych umów, to mógłby tych umów nie zawrzeć; podobnie - gdyby konsument miał świadomość, że finansowanie w postaci leasingu konsumenckiego jest jedynie narzędziem, pozwalającym uzyskać wyższe koszty finansowania i obejść ustawowe limity przewidziane dla kredytu konsumenckiego - to mógłby tych umów nie zawrzeć.

Od dnia 16 grudnia 2022 r. Spółka ponownie pośredniczy w zawieraniu umów leasingu konsumenckiego zwrotnego na rzecz Everest Finanse Sp. z o.o. Sp. k., stosując ten sam model oferowania i zawierania z konsumentami umów leasingu konsumenckiego zwrotnego wraz z towarzyszącą im dokumentacją. Umowa leasingu konsumenckiego zwrotnego zawierana jest z konsumentem w tym samym dniu, co aneks do umowy pożyczki pieniężnej. W dalszym ciągu jedynie umowa leasingu konsumenckiego zwrotnego (wraz z ogólnymi warunkami leasingu) zawierana jest na papierze, pozostałe umowy mają formę dokumentową. Także wszystkie dodatkowe dokumenty - w szczególności te, które określają jakie finansowanie konsument uzyskuje w danej formie (a także jakie kwoty zostają finalnie udostępnione konsumentowi po dokonaniu wszelkich rozliczeń z Pożyczkodawcą, Finansującym czy ubezpieczycielem) mają formę jedynie dokumentową, przy czym nie wszystkie przekazywane są następnie do zamieszczenia na Koncie Klienta. Tym samym konsument - w związku z przyjętą formułą udzielania łączonego finansowania - w dalszym ciągu może nie być zorientowany, jakie finansowanie uzyskuje z określonego źródła (w określonej formie), oraz jakie koszty wiążą się z kwotą finansowania uzyskanego w określonej formie. Tym samym, wprowadzone od 16 grudnia 2022 r. przez Spółkę dodatkowe elementy procesu oferowania łączonego finansowania - w części dotyczącej leasingu konsumenckiego zwrotnego - takie jak pisemne Oświadczenie w sprawie leasingu, film instruktażowy czy syntetyczna informacja na stronie internetowej nie dają podstaw do uznania, że zakwestionowana praktyka Spółki została zaniechana.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie doszło do naruszenia przez Spółę zakazu stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, poprzez wprowadzające w błąd zaniechanie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 w zw. z ust. 5 i w związku z art. 4 ust. 2 upnpr, polegające na nieprzekazywaniu konsumentom w sposób jasny, jednoznaczny i we właściwym czasie, tj. przed zawarciem umowy, istotnych informacji dotyczących formy uzyskiwanego finansowania oraz związanych z nią kosztów, potrzebnych konsumentowi do podjęcia decyzji o zawarciu aneksu do umowy pożyczki wraz z umową leasingu konsumenckiego zwrotnego i umową sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

W tym miejscu zostanie omówiona łącznie dla obu praktyk przestanka godzenia w zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów”, wskazując jednak w przepisie art. 24 ust. 3 uokik, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Przez godzenie w zbiorowe interesy konsumentów należy rozumieć narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę obejmującą i działania, i zaniechania.

Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz zostało skierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Jak podnosi się w doktrynie,

w pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się także działanie przedsiębiorcy skierowane wprawdzie do oznaczonych (zindywidualizowanych), ale za to dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym konsumentów tych łączy jakaś wspólna cecha rodzajowa. Wówczas poszkodowana zostaje pewna grupa konsumentów, niebędąca jedynie - z punktu widzenia przedsiębiorcy stosującego daną praktykę - zbiorowością przypadkowych jednostek, lecz stanowiącą określoną i odrębną kategorię konsumentów, reprezentującą w znacznym stopniu wspólne interesy¹⁴. Należy zatem przyjąć, że naruszenie zbiorowych interesów konsumentów ma miejsce wówczas, gdy potencjalną daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07) uznał, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów: „*jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy*”.

Interes konsumentów należy przy tym rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę za zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Określenie stałego, czy zamkniętego katalogu interesów konsumentów nie jest przy tym ani możliwe, ani zasadne. Pod pojęciem naruszenia zbiorowego interesu konsumentów należy rozumieć zarówno naruszenie interesów stricte ekonomicznych (o wymiarze majątkowym), jak i prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom dokonywanie transakcji handlowych z przedsiębiorcami przy całkowitym zrozumieniu rzeczywistego sensu ekonomicznego i prawnego dokonywanych czynności. Przejawem tego może być m. in. prawo do uzyskania przez konsumenta od przedsiębiorcy niewprowadzającej w błąd informacji. Jak podniósł Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 15 lutego 2017 r.¹⁵: „*Pojęcie interesów konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp.*” Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może przy tym polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Nie jest zatem konieczne ustalenie, że którykolwiek z konsumentów został rzeczywiście poszkodowany wskutek stosowanej przez przedsiębiorcę praktyki.

Odnosząc się do przestanki godzenia w zbiorowe interesy konsumentów należy wskazać, że narażeni na skutki praktyki Spółki określonej w pkt. I sentencji decyzji byli wszyscy konsumenci, którzy zawarli ze Spółką aneks do umowy pożyczki wraz z umową leasingu konsumenckiego zwrotnego. Naruszenie interesów konsumentów dotyczyło w tym przypadku sfery ekonomicznej - konsumenci ponosili dużo wyższe koszty uzyskanego (łączonego) finansowania, niż wynikające z przepisów o kredycie konsumenckim.

Natomiast praktyka określona w pkt. II sentencji decyzji może dotknąć wszystkich konsumentów, którzy, będąc już klientami Pożyczkodawcy, zetknęli się z ofertą pożyczkową i leasingową prezentowaną przez Spółkę. Stosowana przez Spółkę praktyka nie dotyczy zindywidualizowanego kręgu osób. Potencjalnie z jej oferty skorzystać może każdy jej klient, będący w trudnej sytuacji finansowej, poszukujący sposobu zapewnienia sobie bieżącej płynności finansowej (a zatem i każdy konsument, będący potencjalnym klientem Spółki). Naruszenie interesów konsumentów dotyczy w tym przypadku przede wszystkim sfery pozaekonomicznej - prawa do uzyskania niewprowadzającej w błąd informacji dotyczącej oferowanego finansowania umożliwiającej podjęcie świadomej decyzji o jego charakterze i kosztach wiążących się z planowanym dobraniem określonej kwoty środków (choć mogło skutkować również finalnie wymiernym uszczerbkiem ekonomicznym, w przypadku zawarcia przedmiotowych umów, a w szczególności kolejnych umów dotyczących udzielanego finansowania w formie leasingu, w sposób znaczący zwiększających obciążenia finansowe konsumenta).

¹⁴ M. Szydło, Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów, Monitor Prawniczy 2004/17/791

¹⁵ Sygn. akt VI ACa 1918/15

Oznacza to, że obie zakwestionowane praktyki skutkują naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów.

Na poparcie powyższego należy przytoczyć pogląd, jaki zaprezentował Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z 13 stycznia 2009 r., zgodnie z którym *jeżeli potencjalną daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach, to ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów.*¹⁶

Zaniechanie stosowania praktyki przez Spółkę

Od dnia 17 czerwca 2021 r. Spółka nie pośredniczyła w oferowaniu ani zawieraniu umów leasingu konsumenckiego zwrotnego, udzielając finansowania wyłącznie na podstawie umowy pożyczki. Od dnia 30 czerwca 2021 r. przestały również obowiązywać przepisy epizodycznej ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, która czasowo obniżyła limity kosztów pozaodsetkowych kredytu konsumenckiego. Prezes Urzędu uznał zatem, że z datą 17 czerwca 2021 r. praktyka określona w pkt. I, została przez Spółkę zaniechana.

Natomiast praktyka określona w pkt. II sentencji decyzji, z uwagi na ponowne wprowadzenie do oferty i pośredniczenie w zawieraniu umów leasingu konsumenckiego zwrotnego od dnia 16 grudnia 2022 r., ze względów wskazanych w punkcie B powyżej, w ocenie Prezesa Urzędu jest przez Spółkę w dalszym ciągu stosowana.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt. I i II sentencji niniejszej decyzji.

Odniesienie się Prezesa UOKiK do stanowiska Spółki przedstawionego po wszczęciu niniejszego postępowania

Odnosząc się do argumentów przedstawionych przez Spółkę, ponad to, co zostało wskazane już wyżej, należy zwrócić uwagę, że 2 lipca 2019 r. do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie, który przewidywał wprowadzenie ograniczeń dotyczących kosztów pożyczek konsumenckich. O ile rozwiązania te zostałyby wprowadzone we życie, mogłyby doprowadzić do ograniczenia prowadzonej działalności przez instytucje pożyczkowe, w tym Spółkę. Spółka musiała mieć świadomość projektowanych zmian (w związku z prowadzonym monitoringiem zmian legislacyjnych), i choć nie zostały one wdrożone w roku 2019, to regulacje przewidujące czasowe obniżenie pozaodsetkowych kosztów kredytów konsumenckich znalazły się w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, w związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemiologicznego, i weszły w życie z dniem 31 marca 2020 r. Natomiast ze sprawozdania finansowego Spółki za rok 2021, z części odnoszącej się do ryzyka legislacyjnego związanego z uchwaleniem ustawy antylichwiarskiej wynika, że „W ocenie Spółek z Grupy Everest, planowane zmiany przepisów Ustawy o kredycie konsumenckim spowodują głównie zmniejszenie przychodów Everest Finance S.A. z tytułu opłat pozaodsetkowych w sposób trwały, dlatego też Grupa Everest - podobnie jak i w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemiologicznego - prowadzi szereg działań zmierzających do dostosowania się do potencjalnie nowej sytuacji i tym samym uniknięcia negatywnych konsekwencji przewidywanych zmian przepisów Ustawy o kredycie konsumenckim. Grupa Everest prowadzi m.in. prace związane z rozwojem produktu leasingu konsumenckiego zwrotnego (...).” Z powyższego wynika, że zbieżność okresu oferowania konsumentom leasingu konsumenckiego zwrotnego z okresem obowiązywania obniżonego limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu na mocy przepisów ustawy epizodycznej - wbrew twierdzeniom Spółki - nie była przypadkowa. Ponadto, w związku z trwałym obniżeniem limitu kosztów na skutek uchwalenia nowelizacji

¹⁶ Wyrok SOKiK z 13 stycznia 2009r., sygn. akt: XVII Ama 26/08

ustawy o kredycie konsumenckim (tzw. ustawy antylichwiarskiej, która weszła w życie w grudniu 2022 r.), Spółka zmodyfikowała swoją ofertę produktową - ponownie w oparciu o rozwiązania z wykorzystaniem leasingu konsumenckiego zwrotnego, co ma raz jeszcze umożliwić Spółce uniknięcie negatywnych konsekwencji wprowadzonych w tym zakresie zmian. Jak wskazała sama Spółka w piśmie z dnia 18 stycznia 2023 r. : [...].Spółka nadto podkreśliła, że z uwagi na wcześniejsze prowadzenie sprzedaży tego produktu - posiada wnioski i wiedzę, którą obecnie implementuje.

Natomiast okoliczność, że obie umowy - aneks do umowy pożyczki i umowa leasingu - zawierane były zawsze w tym samym dniu, była wynikiem przyjętego właśnie przez Spółkę modelu sprzedaży. Nie jest też tak, że Spółka jako pośrednik nie odpowiada za sposób zawierania umów leasingu konsumenckiego zwrotnego i umów sprzedaży do umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, gdyż [...].

Rozstrzygnięcie o środkach usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Zgodnie z art. 26 ust. 2 uokik w decyzji stwierdzającej stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, oraz zgodnie z art. 26 ust. 2 w zw. z art. 27 ust. 4 uokik w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającej zaniechanie jej stosowania, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji. W myśl art. 26 ust. 4 uokik środki, o których mowa w ust. 2, powinny być proporcjonalne do wagi i rodzaju naruszenia oraz konieczne do usunięcia jego skutków.

Katalog środków usunięcia trwających skutków naruszenia jest przykładowy. W związku z tym przepis dopuszcza możliwość nałożenia przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorcę także innego, niż wymienione w ustawie, środka usunięcia trwających skutków naruszenia, który jest adekwatny do rodzaju stwierdzonego naruszenia oraz skutków, które naruszenie wywołało. Ocena adekwatności działań zmierzających do usunięcia skutków niedozwolonego zachowania musi być dokonana z uwzględnieniem możliwie najszerszego kontekstu negatywnych następstw działania przedsiębiorcy, któremu zarzucana jest praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów.

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu nałożył w punkcie III sentencji decyzji środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w punkcie I i II sentencji niniejszej decyzji, a dodatkowo w pkt. IV - środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w punkcie II sentencji decyzji.

W ocenie Prezesa Urzędu, adekwatne do wagi i rodzaju naruszenia, jak i konieczne do usunięcia jego trwających skutków, jest skierowanie do konsumentów, którzy zawarli za pośrednictwem Spółki umowę leasingu konsumenckiego zwrotnego, jasnego i zrozumiałego komunikatu w formie pisemnej informacji (doręczonej za pośrednictwem doradcy klienta) dotyczącej zapadłego rozstrzygnięcia oraz jego skutków. Komunikat ten o treści wskazanej w pkt. III.2 zostanie skierowany do konsumentów, którzy zawarli za pośrednictwem Spółki umowę leasingu konsumenckiego w okresie od dnia 15 maja 2020 r. do dnia 16 czerwca 2021 r. Natomiast do konsumentów, którzy od dnia 16 grudnia 2022 r. zawarli za pośrednictwem Spółki umowę leasingu konsumenckiego w tym samym dniu, co aneks do umowy pożyczki, zostanie skierowany komunikat o treści wskazanej w pkt. IV sentencji niniejszej decyzji.

Oświadczenie Spółki o zapadłym rozstrzygnięciu w zakresie stwierdzenia praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz jego skutkach zamieszczone zostanie również na stronie internetowej Spółki.

Ponadto, biorąc pod uwagę istotne znaczenie mediów społecznościowych Prezes Urzędu nałożył na Spółkę obowiązek publikacji komunikatu o wydanej decyzji na profilach Spółki w mediach społecznościowych, w których Spółka jest obecna na dzień uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Zdaniem Prezesa Urzędu, wykonanie tych środków zapewni rozpowszechnienie informacji o wydaniu przedmiotowego rozstrzygnięcia wraz z informacją, że jest ona prawomocna, oraz że prawomocne decyzje Prezesa UOKiK mają charakter prejudykatu w postępowaniu sądowym, wśród szerokiego kręgu konsumentów.

Szerokie rozpowszechnienie oświadczenia o przedmiocie rozstrzygnięcia i wynikających z jego uprawomocnienia się skutkach na stronie internetowej Spółki, spełni zarówno funkcję edukacyjną wobec konsumentów, jak i funkcję prewencyjną wobec innych przedsiębiorców. Dodatkowo, publikacja komunikatu na stronie internetowej Spółki będzie stanowić czytelną i jednoznaczną informację dla przedsiębiorców, że nieakceptowana jest sytuacja, w której przedsiębiorcy stosują praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt. III i IV sentencji niniejszej decyzji.

Rozstrzygnięcie o karze pieniężnej

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy. Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 uokik, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 uokik kara pieniężna może być nałożona w przypadku gdy przedsiębiorca, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia przepisów tej ustawy. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają przy tym przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 uokik te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności: okoliczności naruszenia przepisów ustawy, uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia oraz działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 uokik). Stosownie do art. 111 ust. 2 uokik, ustalając wysokość kar pieniężnych, Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, przede wszystkim charakter zakwestionowanych praktyk naruszających zbiorowy interes konsumentów oraz skalę naruszeń, Prezes Urzędu uznał, że uzasadnione jest nałożenie na Spółkę kary pieniężnej za ich stosowanie. W ocenie Prezesa Urzędu wymiar kary pieniężnej zasadne jest także z uwagi na cele prewencji indywidualnej i ogólnej, jak również cel represyjny. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstraszający Spółkę od stosowania podobnych praktyk w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku finansowego, że tego typu działania nie mogą być podejmowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem naruszenia interesów konsumentów.

Umyślność naruszenia

Zgodnie z art. 106 ust. 1 uokik kara pieniężna może być nałożona, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło choćby nieumyślnie. W świetle obowiązujących przepisów prawa, stwierdzenie nawet nieumyślnego naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów daje zatem podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

Ocena zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wskazuje na umyślne naruszenie przez Spółkę zakazu określonego w art. 24 ust. 1 uokik w przypadku praktyki określonej w pkt. I sentencji decyzji. Zakwestionowana praktyka wykorzystywana była przez Spółkę wyłącznie w okresie obowiązywania czasowo obniżonych limitów pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego, co w efekcie umożliwiło oferowanie finansowania powiązanego z kosztami przekraczającymi tak obniżone limity ustawowe. Cały model biznesowy działania został starannie wypracowany i nakierowany na zwiększenie przychodów Spółki z tytułu sprzedaży usług innych niż kredyt konsumencki - a w tym przypadku usługi leasingu konsumenckiego zwrotnego.

Należy przy tym wskazać, że na profesjonalnych uczestnikach rynku spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa, w tym ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 (jak również celu, jakiemu służyć ma wprowadzenie określonych przepisów). Spółka miała świadomość, jakie skutki będzie miało wprowadzenie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 dla prowadzonej przez nią działalności pożyczkowej, i że rozwiązanie to - w sposób czasowy - spowoduje zmniejszenie przychodów Spółki z tytułu kosztów pozaodsetkowych pożyczek. Oferowanie finansowania w modelu łączonym, przy wykorzystaniu leasingu konsumenckiego zwrotnego (gdzie stroną umowy był podmiot powiązany ze Spółką), jak również [...], stanowiło działanie zmierzające do uniknięcia negatywnych dla Spółki konsekwencji zmian przepisów w warunkach zagrożenia epidemicznego/stanu epidemii.

W odniesieniu do praktyki określonej w pkt. II sentencji decyzji brak jest dowodów wskazujących na to, że Spółka miała lub musiała mieć świadomość dopuszczenia się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, choć praktyka ta wpisuje się okoliczności sprzyjające realizacji przyjętego przez Spółkę modelu dwutorowego finansowania. Procedury w zakresie oferowania i zawierania umów pożyczki i umów leasingu konsumenckiego zwrotnego, przewidujące przekazywanie konsumentowi zarówno wymaganych prawem informacji przedkontraktowych, jak i projektów/wzorców umów, za pomocą ekranu tabletu oraz poprzez ich przesyłanie - w czasie wizyty doradcy klienta - do Serwisu Zewnętrznego, stwarzają w praktyce iluzję możliwości zapoznania się z tak przekazanymi informacjami przez konsumenta, gdyż przedstawianie konsumentowi na tablecie głównych cech świadczenia nie może być uznane za dokonane w sposób jasny i zrozumiały, a możliwość spokojnego zapoznania się z dokumentami zamieszczonymi na Koncie Klienta w Serwisie Zewnętrznym (nawet, jeśli konsument miał do niego dostęp) w trakcie wizyty doradcy pozostaje co najmniej wątpliwa.

Niemniej jednak i w tym przypadku podkreślenia wymaga, że na profesjonalnych uczestnikach rynku spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Spółka, będąc znaczącą instytucją pożyczkową na polskim rynku, powinna posiadać zasoby kadrowe i ekonomiczne pozwalające na zapewnienie nie tylko teoretycznej, ale i rzeczywistej możliwości zapoznania się z warunkami oferowanego finansowania (co do jego formy, wysokości otrzymanych środków i powiązanych z nimi kosztów finansowania) na etapie przedkontraktowym.

Z tego względu, w ocenie Prezesa Urzędu, zachowanie Spółki jest efektem niedołożenia przez nią należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego.

Mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności, Prezes Urzędu uznał, że naruszenie dokonane przez Spółkę, określone w pkt. II sentencji niniejszej decyzji, było nieumyślne.

Zasady kalkulacji kary

Stosownie do przepisu art. 106 ust. 3 pkt 1 uokik obrót, o którym mowa w art. 106 ust. 1 uokik, oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości.

Podstawę obliczenia wysokości kary w niniejszym postępowaniu stanowi obrót potwierdzony rachunkiem zysków i strat Spółki osiągnięty w 2022 r., który wyniósł [...] zł (słownie: [...] złotych).

Ustalenie wysokości kary pieniężnej ma charakter wieloetapowy. Ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, należy uwzględnić w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy, uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia. Na tej podstawie ustalona zostaje kwota bazowa. W dalszej kolejności należy rozważyć, czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.

Okoliczności naruszenia przepisów ustawy

Okoliczności naruszenia zostały już szczegółowo opisane w poprzedniej części uzasadnienia niniejszej decyzji. Zakwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie Spółki polegało na stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez:

1/ w przypadku praktyki określonej w pkt. I - udzielanie konsumentom finansowania z wykorzystaniem, oferowanej we własnym imieniu, umowy pożyczki oraz umowy leasingu konsumenckiego zwrotnego, przy której oferowaniu i zawieraniu Spółka pośredniczyła, które skutkowało pobieraniem od konsumentów pozaodsetkowych kosztów z tytułu obu ww. tytułów za cały okres finansowania w łącznej kwocie przewyższającej ustawowe limity (przy czym finansowane to udzielane było w okresie obowiązywania epizodycznej ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, która czasowo obniżyła te limity); kwestionowana praktyka dotyczyła w tym przypadku zarówno etapu zawierania, jak i wykonywania kontraktu;

2/ w przypadku praktyki określonej w pkt II - stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej (wprowadzanie konsumentów w błąd przez zaniechanie); kwestionowana praktyka Spółki ujawnia się na etapie przedkontraktowym, przed podjęciem przez konsumenta decyzji co do skorzystania z finansowania zarówno w formule kredytu konsumenckiego, jak i leasingu konsumenckiego zwrotnego - działania Spółki ukierunkowane są w tym przypadku na pozyskiwanie konsumentów do dalszego finansowania (również w formule leasingu konsumenckiego, z uwagi na obniżone limity pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego).

Okres stosowania

Spółka stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów określone w pkt. I i II sentencji decyzji w okresie od 15 maja 2020 r. do dnia 16 czerwca 2021 r., a praktykę określoną w pkt. II stosuje dodatkowo od dnia 16 grudnia 2022 r. W związku z powyższym, okres stosowania obu praktyk, przekraczający rok, należy uznać za długotrwały.

Stopień i skutki rynkowe naruszenia (z uwzględnieniem okoliczności dotyczących natury naruszenia oraz działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia)

Obie zakwestionowane praktyki Spółki obejmowały (przy czym druga z praktyk nadal obejmuje) znaczny zasięg terytorialny (Spółka prowadzi działalność za pomocą doradców klienta na terenie całego kraju).

Oceniając stopień naruszenia należy nadto uwzględnić, że Spółka działa na specyficznym rynku. Rynek, którego dotyczą naruszenia, związany ze świadczeniem usług finansowych jest prawnie regulowany, a zważywszy na jego doniosłość dla funkcjonowania całej gospodarki - dodatkowo specyficznie unormowany przepisami epizodycznymi, obowiązującymi w okresie stanu zagrożenia epidemią oraz stanu epidemii, a obecnie również uregulowaniami mającymi na celu przeciwdziałanie lichwie. Podmiot który działa na tym rynku powinien nie tylko znać odpowiednie przepisy prawne, ale także je stosować, ich przestrzegać i do nich się dostosować.

W odniesieniu do praktyki określonej w pkt. I, w ocenie Prezesa UOKiK, jej szkodliwość przejawiała się w wysokich kosztach oferowanego konsumentom finansowania w okresie obowiązywania przepisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, która w swoim założeniu miała właśnie chronić interesy konsumentów w obszarze kredytu konsumenckiego, a w szczególności - przed wysokim kosztem uzyskiwanego finansowania.

Działania Spółki doprowadziły w efekcie do wypaczenia celów ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 przy wykorzystaniu sytuacji życiowej konsumentów, którzy w trudnym dla nich okresie zmuszeni byli szukać dodatkowego źródła sfinansowania swoich wydatków i skorzystali z oferty Spółki, kierując się zaufaniem do profesjonalnego uczestnika rynku i przekonaniem, że otrzymują ofertę na dogodnych warunkach. Wprowadzone w związku z epidemią COVID-19 rozwiązania w zakresie wysokości kosztów pozaodsetkowych pożyczek miały również służyć zapewnieniu konsumentom, których dotknęły skutki finansowe epidemii, dostępu do szybkich i łatwych (tanich) kredytów.

W tych okolicznościach stwierdzić należy, że zakwestionowana praktyka Spółki wywoływała skutki przede wszystkim w zakresie interesów ekonomicznych konsumentów. Zawyżone koszty oferowanego łączonego finansowania w konsekwencji skutkowały zwiększeniem zadłużenia kredytobiorcy, co nie jest obojętne dla sytuacji życiowej konsumenta i jego rodziny, szczególnie w czasie epidemii.

W konsekwencji Prezes Urzędu uznał w tym przypadku stopień naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jako znaczny.

W odniesieniu do praktyki określonej w pkt. II, działanie Spółki jest obliczone na pozyskanie dotychczasowych konsumentów do dalszego kredytowania (poprzez dobieranie kwot pożyczki) wraz ze skorzystaniem przez nich z usługi leasingu konsumenckiego zwrotnego.

W tym przypadku skutkiem sprzecznego z prawem działania Spółki (mającego na celu taki sposób zaprezentowania konsumentowi łączonej oferty finansowania, by konsument nie zorientował się, jak daleko niekorzystna jest ona dla niego pod względem kosztowym) może być podjęcie przez konsumentów decyzji dotyczących umowy, których inaczej by nie podjęli, gdyż koszty finansowania związane w leasingiem są nieporównanie wyższe niż w przypadku finansowania kredytem konsumenckim na tę samą kwotę i okres. Konsumentom ci działają w zaufaniu do Spółki, z którą łączyły ich już wcześniej nawiązane relacje w zakresie kredytu konsumenckiego (a dodatkowo w zaufaniu do znanego im już wcześniej doradcy konsumenta, prezentującego ofertę finansowania). Spółka, jako podmiot profesjonalny oraz doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej, jedna z największych instytucji pożyczkowych na rynku, ma obowiązek działania w sposób rzetelny i zgodny z obowiązującymi ją przepisami prawa. W żadnej mierze nie powinna wykorzystywać sytuacji konsumentów, ich braku doświadczenia, nieznanomości prawa, niewiedzy, zaufania czy naiwności.

W konsekwencji Prezes Urzędu uznał w tym przypadku stopień naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jako znaczny.

Z uwagi na skalę oferowania konsumentom usługi leasingu konsumenckiego zwrotnego - Spółka zawarła [...] takich umów (co stanowi [...] % wszystkich zawartych umów dotyczących produktów finansowych) z [...] konsumentami w okresie od 15 maja 2020 r. do dnia 16 czerwca 2021 r. (a w odniesieniu do praktyki określonej w pkt. II - od dnia 16 grudnia 2022 r. do dnia 7 lutego 2023 r. dodatkowo [...] umów leasingu konsumenckiego zwrotnego)

- także skutki rynkowe każdej z zakwestionowanych praktyk Spółki należy ocenić jako znaczne.

Wyliczenie kwoty bazowej kary

Mając na względzie przedstawione powyżej okoliczności, Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na:

1/ [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2022 r. - w przypadku praktyki określonej w pkt I sentencji decyzji,

2/ [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2022 r. - w przypadku praktyki określonej w pkt II sentencji decyzji.

Spółka osiągnęła w 2022 r. obrót w wysokości [...] zł, a zatem kwota bazowa kary wynosi:

1/ [...] zł w przypadku praktyki określonej w pkt I sentencji decyzji,

2/ [...] zł w przypadku praktyki określonej w pkt II sentencji decyzji.

Okoliczności łagodzące i obciążające

Zgodnie z przepisem art. 111 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 111 ust. 3 pkt 1 lit. a-d uokik, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu, wyliczając karę pieniężną, w odniesieniu do praktyki określonej w pkt. I za okoliczność obciążającą uznał umyślność naruszenia (skutkującą zwiększeniem kwoty bazowej o [...] %), jak również znaczny zasięg naruszenia (skutkujący zwiększeniem kwoty bazowej o [...] %), a także znaczne korzyści (w postaci [...]) uzyskane przez Spółkę w związku ze stosowaniem stwierdzonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów (skutkujące zwiększeniem kwoty bazowej o [...] %).

Prezes Urzędu wziął również pod uwagę okoliczność, że Spółka zaniechała stosowania tej praktyki jeszcze przed wszczęciem postępowania (skutkującą zmniejszeniem kwoty bazowej o [...]%). Wprawdzie przepisy ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 miały charakter epizodyczny (ograniczony w czasie), tym niemniej doszło do zaprzestania stosowania praktyki jeszcze przed zakończeniem okresu ich obowiązywania.

Wymienione okoliczności obciążające uzasadniają podwyższenie kwoty bazowej o [...] %, natomiast okoliczności łagodzące obniżenie o [...] % - na skutek łącznego uwzględnienia tych okoliczności kwotę bazową podwyższono o [...] %.

W odniesieniu natomiast do praktyki określonej w pkt. II sentencji decyzji Prezes Urzędu za okoliczność obciążającą uznał znaczny zasięg naruszenia (skutkujący zwiększeniem kwoty bazowej o [...] %).

Na skutek powyższego kwota bazowa w przypadku tej praktyki zwiększona została o [...] %.

Obliczenie kary

W związku z tym, nałożona na Spółkę kara:

1/ z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. I niniejszej decyzji wynosi 11 431 490 zł (słownie: jedenaście milionów czterysta trzydzieści jeden tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt złotych), co stanowi [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2022 r. i [...] % maksymalnej kary, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik;

2/ z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. II niniejszej decyzji wynosi 3 627 300 zł (słownie: trzy miliony sześćset dwadzieścia siedem tysięcy trzysta złotych), co stanowi [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2022 r. i [...] % maksymalnej kary, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik.

Podsumowanie

Nakładając niniejszą decyzją kary pieniężne za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu kierował się przestankami wskazanymi w art. 106 oraz art. 111 uokik. Kara w powyższej wysokości jest w ocenie Prezesa Urzędu adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że kara ta spełni funkcję prewencyjną (zarówno w ujęciu ogólnym, jak i indywidualnym) oraz funkcję represyjną.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt. V sentencji niniejszej decyzji.

Nałożoną karę pieniężną Everest Finanse Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu obowiązana jest wpłacić na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP O/O Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Koszty postępowania

Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Jednocześnie zgodnie z art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 263 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm., dalej jako „kpa”), do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 kpa, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczania stronom pism urzędowych. Zgodnie z art. 264 § 1 kpa, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

W wyniku przeprowadzonego postępowania, Prezes Urzędu w pkt. I i II niniejszej decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną w toku postępowania. W związku z powyższym, postanowiono obciążyć Spółkę kosztami postępowania w wysokości 142,90 zł (słownie: sto czterdzieści dwa złote dziewięćdziesiąt groszy). Koszty niniejszego postępowania określone w pkt. VI rozstrzygnięcia niniejszej decyzji Spółka zobowiązana jest wpłacić w terminie 14 dni od

uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 uokik w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm., dalej jako „kpc”), od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od daty jej doręczenia.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt VI sentencji niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 264 § 2 kpa w zw. z art. 83 uokik oraz stosownie do art. 81 ust. 5 uokik w związku z art. 479³² § 1 i § 2 kpc, przedsiębiorcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125, ze zm., dalej: ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1.000 zł. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w zw. z art. 32 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 500 zł.

Zgodnie z art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie (ust. 1). Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki (ust. 2). Zgodnie z art. 105 ust. 1 zd. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 §1 i §3-4 kpc strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub w części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienia adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

*Z up. PREZESA
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Ochrony Zbiorowych Interesów
Konsumentów
Artur Zwaliński*

Otrzymuje:

- 1/ [...] pełnomocnicy Everest Finance Spółka Akcyjna
[...]
- 2/ a/a